

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Економічний факультет
Кафедра економіки та менеджменту

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Інвестиційні стратегії транснаціональних компаній»

Виконав: студент 6 курсу, групи ЕЖ-61

Спеціальності 073
«Менеджмент» Освітньо-
професійної програми
«Бізнес-менеджмент»

_____ Сергій ДЕРНОВИЙ

Керівник наукової роботи: доктор
економічних наук, професор

_____ Ганна ДОРОШЕНКО

Рецензент: кандидат економічних
наук, доцент, проректор з науково-
дослідної роботи ХГУ "НУА"

_____ Ольга ІВАНОВА

Харків – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет _____ економічний _____
Кафедра _____ економіки та менеджменту _____
Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ магістр _____
Спеціальність _____ 073 «Менеджмент» _____
Освітньо-професійна програма _____ «Бізнес-менеджмент» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Ганна ДОРОШЕНКО
(підпис) (ім'я, прізвище)

« _____ » _____ 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА**

_____ Дернового Сергія Олександровича
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Інвестиційні стратегії транснаціональних компаній»

керівник роботи Дорошенко Ганна Олександрівна, доктор економічних наук,
професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 20.10.23 року №2101-05/3020

2. Строк подання студентом роботи « 06 » 06.2023 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити: Ознайомитися з сутністю та різновидами інвестицій, інвестиційного циклу та процесу; розглянути поняття інвестиційної стратегії та основ оцінки її ефективності; дослідити методи та напрямки формування інвестиційних ресурсів транснаціональних корпорацій; провести огляд сучасних тенденцій у сфері інвестиційної діяльності; проаналізувати діяльність та інвестиційні стратегії компанії SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.; визначити вплив державного регулювання на інвестиційні стратегії транснаціональних корпорацій; розробити заходи для поліпшення привабливості інвестиційного клімату України для транснаціональних корпорацій; сформулювати шляхи впровадження інвестиційних стратегій відповідно до сучасної ринкової ситуації;

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Розробка та узгодження змісту кваліфікаційної роботи магістра, ознайомлення з літературними джерелами за темою.
2	Робота над теоретичним розділом.
3	Доопрацювання першого розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника. Написання другого розділу кваліфікаційної роботи.
4	Доопрацювання другого розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника. Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи.
5	Доопрацювання третього розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника. Написання вступу, висновків кваліфікаційної роботи магістра; оформлення списку використаних джерел.
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи згідно з рекомендаціями наукового керівника, подання до рецензування.
8	Подання роботи на кафедру

5. Дата видачі завдання «06» _____ 06.2023 р.

Здобувач вищої освіти

(підпис)

Сергій Дерновий

(ім'я, прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Ганна Дорошенко

(ім'я, прізвище)

Гарант освітньої програми

(підпис)

Ірина Тернова

(ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ.....	8
1.1 Сутність та види інвестицій, інвестиційний цикл в компанії.....	8
1.2 Сутність поняття інвестиційна стратегія та основи її оцінки.....	15
1.3 Способи та напрями формування інвестиційних ресурсів ТНК.....	19
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ КОМПАНІЇ.....	23
2.1 Аналіз сучасних трендів ведення інвестиційної діяльності.....	23
2.2 Аналіз діяльності та інвестиційних стратегій компанії SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.....	36
2.3 Вплив державного регулювання інвестицій на інвестиційні стратегії ТНК	44
РОЗДІЛ 3 Розробка заходів з покращення інвестиційних стратегій світових ТНК.....	54
3.1 Розробка заходів з покращення привабливості інвестиційного клімату України для ТНК.....	54
3.2 Напрямки покращення імплементації інвестиційних стратегій на прикладі SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.....	62
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі, який постійно піддається впливу коливань, основним важелем впливу на нього виступають Транснаціональні корпорації (ТНК). Вони прямо впливають на сьогоденні напрямки корпоративного менеджменту, формують нові напрямки в веденні міжнародного бізнесу, глобальній конкурентоспроможності на світових ринках, а також перебудовують відносини в державах, в яких ці компанії, базують діяльність. Продумана побудова інвестиційної стратегії на будь-якому етапі розвитку компанії є фундаментом для масштабування, забезпечення можливості підвищення конкурентоспроможності та впливу на економічний розвиток країн та їхніх галузей. Слід відмітити, що на разі, каталізатором у вирішенні і соціальних, екологічних проблем, все частіше стають ТНК, рішення яких, знаходить відгук серед громадськості. Тому важливе комплексне розуміння, специфіки прийняття рішень, в питаннях ведення бізнесу, особливостей управління та вкладення капіталів задля отримання максимальних вигод для країн та суспільства від діяльності корпорацій.

З метою вивчення інвестиційних стратегій транснаціональних компаній досліджувалися фундаментальні основи поняття інвестицій, їх сутність, особливості побудови стратегії та її впровадження. Це обумовило звертання сучасних праць Матюшенко І. Ю. [14], спеціалізуючись на менеджменті міжнародних інвестицій, він викреслив їх переваги та недоліки, в його працях можна знайти аналіз різноманітних державних програм, які сфокусовані на залучення або стримування інвестицій у різних державах, різного рівня економічного розвитку. Караван Н. А. [2], зробив вагомий внесок у області класифікації інвестицій за певними критеріями, оцінив їх ефективність. Дослідження Скорохода І. П. [4] систематизували різні види інвестицій відповідно до певних критеріїв. Американські фінансисти Cantwell J., та

Santangelo G. D. [15] спеціалізуючись на дослідженнях угод з злиття та поглинання (M&As), сформулювали їх вплив на функціонування ТНК та світові економіку. Войтко С. В. [11] у своїх працях дослідив структуру та організаційні особливості ТНК, беручи до уваги їхні глобальні, розгалуджені мережі, стратегії управління та постійну взаємодію з різними філіями по всьому світу. Слід відмітити, що загальне питання побудови та ефективності інвестиційних стратегій ТНК, було не досліджено, тому це особливо підкреслює актуальність теми.

Мета дослідження - на основі аналізу методів та заходів щодо реалізації інвестиційних стратегій розробити рекомендації з підвищення ефективності їхньої імплементації за умови покращення інвестиційного клімату України у післявоєнний період.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення наступних наукових завдань:

- Ознайомитися з сутністю та різновидами інвестицій, інвестиційного циклу та процесу;
- Розглянути поняття інвестиційної стратегії та основ оцінки її ефективності;
- Дослідити методи та напрямки формування інвестиційних ресурсів транснаціональних корпорацій;
- Провести огляд сучасних тенденцій у сфері інвестиційної діяльності;
- Проаналізувати діяльність та інвестиційні стратегії компанії SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.;
- Визначити вплив державного регулювання на інвестиційні стратегії транснаціональних корпорацій;
- Розробити заходи для поліпшення привабливості інвестиційного клімату України для транснаціональних корпорацій;

- Сформулювати шляхи впровадження інвестиційних стратегій відповідно до сучасної ринкової ситуації;

Об'єктом дослідження є інвестиційні стратегії найбільших міжнародних корпорацій.

Предметом дослідження є практики та політики, які використовує міжнародна компанія «SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.» у веденні своєї інвестиційної діяльності.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення економічної теорії. У роботі використаний інструментарій загальнонаукових та міждисциплінарних методів пізнання: наукове абстрагування та історичний підхід – при вивченні поняття інвестицій та побудови стратегії; системно-синергетичний підхід при дослідженні ефективності певних стратегій міжнародних компаній, крім того було застосовано методи аналізу та синтезу, узагальнення, аналітичний й метод порівняння.

Апробація результатів дослідження відбулась під час виступу на всеукраїнській науково-практичній конференції «СУЧАСНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ» та оформлена у вигляді тез доповіді.

Структура і обсяг. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Роботу викладено на 78 сторінках (враховуючи список використаних джерел). У дослідженні є 12 рисунків та 12 таблиць. Список використаних джерел містить 63 найменування на 7 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ

1.1 Сутність та види інвестицій, інвестиційний цикл в компанії

Неможливо переоцінити значущість та важливість капіталовкладень для економіки будь якої країни та її суспільства. Донорство капіталу може відігравати роль ключового каталізатору для процвітання, яке може виявлятися в створенні робочих місць, збільшення продуктивності праці, розширення масштабів бізнесу та підтримки соціального добробуту нації. Це донорство, на практиці виступає як інвестиція, тобто витрати фінансових ресурсів на придбання активів або фінансових інструментів з метою отримання майбутнього прибутку. Інвестиції є важливою частиною фінансової системи та господарського розвитку, оскільки вони сприяють створенню капіталу, стимулюють інновації та зростання економіки.

Питанням трактування поняття «Інвестиції» цікавились в своїх роботах велика кількість вітчизняних та зарубіжних науковців, основним науковим інтересом яких останні десятиліття є саме це питання (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Погляди економістів на зміст поняття «Інвестиції»

Автор	Поняття
І. Бланк	інвестиціями компанії є вкладення капіталів у всіх його видах у різні об'єкти, в повній інструментарій, його господарської діяльності для подальшого отримання фінансових вигод, та досягнення економічного чи позаекономічного ефекту, або ж будь-якого іншого в повній мірі корисного впливу, здійснення якого будується на загально-ринкових принципах і невід'ємне з факторами впливу, такі як час, ризик і ліквідність.

Продовження таблиці 1.1

А. Пересада	інвестиції представляють собою внесення капіталу в різноманітні об'єкти підприємницької діяльності з метою сприяння їхньому подальшому розвитку та збільшенню вартості в майбутньому.
С. Мочерний	інвестиції є тривалими внесками капіталу в різноманітні галузі та сфери економіки, як в межах країни, так і за її межами, з основною метою отримання прибутку.
М. Денисенко	інвестиції представляють собою резерви, які призначені для майбутнього. Їхню частину можна розглядати у вигляді споживчих благ, які не використовуються у поточний період і відкладаються для майбутнього, частину витрат, спрямованих на розширення виробництва та збільшення ресурсів.
В. Шевчук та П. Рогожин	Інвестиції представляють собою сукупність грошових, майнових та інтелектуальних ресурсів, які вкладаються в реалізацію різноманітних програм і проектів у сферах виробничої, комерційної, соціальної, наукової, культурної чи інших, з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення соціального та економічного ефекту.
Л. Борщ	Інвестиції є економічними ресурсами, спрямованими на збільшення реального капіталу суспільства, зокрема на розширення та модернізацію виробничого апарату. Також вони включають в себе інвестиції в "людський капітал", що передбачає вкладання в розвиток та навчання людей для підвищення кваліфікації та зростання продуктивності праці.

Джерело: складено автором на основі [1]

Підсумовуючи та узагальнюючи всі твердження можна сказати, що інвестиції передбачають взаємодію гравців певного ринку та сфери, які приналежать до суб'єктів господарювання, задля подальшого розміщення капіталу у будь-якій формі в ту чи іншу справу для майбутнього потенційного примноження або збереження його вартості.

Систематичне розподілення інвестицій на підгрупи дозволяє враховувати і аналізувати їх використання на різних рівнях, а також приймати рішення як на рівні економіки в цілому, так і на рівні окремих підприємств. Існує велике розмаїття різних критеріїв для класифікації інвестицій (табл. 1.2)

Таблиця 1.2 - Класифікація інвестицій

Класифікаційна особливість	Види інвестицій
За видами вкладень	Реальні, фінансові, нематеріальні
За відтворювальною спрямованістю	Валові, реноваційні, чисті
За взаємозв'язками	Прямі, супутні, сумісні
За значимістю інвестиційного процесу	Корпоративні, муніципальні, регіональні, міжрегіональні, національні, міжнародні
За об'єктами вкладень	В основні засоби, в оборотні засоби, в нематеріальні активи
За видами інвестиційних ресурсів	Кошти, основні засоби, сировина, матеріали, енергоресурси, кадрове забезпечення, інтелектуальні ресурси, майнові права
За кількістю цілей, які вирішують	Одноцільового призначення, багатоцільового призначення
За джерелами фінансування	Централізовані, нецентралізовані
За регіональною ознакою	Внутрішні, іноземні
За формами відтворення	Придбання цілісних майнових комплексів, нове будівництво, перепрофілювання, реконструкція, модернізація, відновлення окремих видів устаткування
За характером участі у інвестиційному процесі	Прямі інвестиції, непрямі інвестиції

Продовження таблиці 1.2

За періодом інвестування	Короткострокові, довгострокові
За формами власності інвестиційних ресурсів	Приватні, державні, сумісні, іноземні
За сумісністю реалізації	Незалежні, взаємозалежні, альтернативні
За рівнем доходності	Високодохідні, середньо доходні, низько доходні, недоходні
За рівнем ризику	Без ризикові, із припустимим рівнем ризику, із критичним рівнем ризику, із катастрофічним рівнем ризику
За рівнем ліквідності	Високоліквідні, середньо ліквідні, низько ліквідні, неліквідні
За величиною ефективності	Високоефективні, середньо ефективні, малоефективні
За характером використання капіталу	Первинні, реінвестиції; дезінвестиції

Джерело: [2]

Класифікація інвестицій досить розгалужена, що обумовлене різними цілями, методами інвестування та розмаїттям суб'єктів на об'єктів, тому якщо детальніше поглянути на класифікацію виходячи з певних ознак, можна виділити наступні види:

1. Залежно від того, де інвестуються кошти (майно), інвестиції можна розділити на дві основні категорії: реальні та фінансові. Реальні інвестиції включають в себе вкладання коштів у реальні активи, які можуть бути матеріальними або нематеріальними. Інколи інвестиції у нематеріальні активи, пов'язані з науково-технічними розробками, називають

інноваційними. Фінансові інвестиції означають вкладання коштів у фінансові інструменти або активи, де цінні папери є домінуючими.

2. За роллю в процесі інвестування можна розрізняти дві основні категорії: прямі та непрямі (портфельні) інвестиції. Прямі інвестиції включають в себе господарські операції, при яких кошти або майно вносяться в статутний капітал (фонд) юридичної особи в обмін на корпоративні права, що випускаються цією юридичною особою. Прямі інвестиції можуть формувати значну частку капіталу компанії, зазвичай понад 10-25%, і надають право на те, щоб брати участь в здійсненні управлінні підприємством.

Непрямі (портфельні) інвестиції, в класичному розумінні, мають на меті придбання цінних паперів (ЦП) від інвестиційних та фінансових посередників. Кошти, зібрані посередниками, інвестуються в різні об'єкти інвестування, керуються ними, і згодом отриманий прибуток розподіляється між клієнтами – інвесторами. При цьому, інвестор, який здійснив вклад, не бере прямої та активної участі в процесі управління підприємством, а отримує дивіденди, тобто дохід від ЦП.

3. За тривалістю інвестування можна виділити дві основні категорії: короткострокові та довгострокові. Короткострокові інвестиції здійснюються на період менше одного року і можуть включати, наприклад, короткострокові депозитні вкладення або короткострокові ощадні сертифікати.

Довгострокові інвестиції, натомість, здійснюються на період триваліший ніж один рік. Великі інвестиційні компанії можуть диференціювати їх на більше категорій. Зазвичай, це чотири категорії залежно від тривалості: мінімальні - до двох років, строкові - від двох до трьох років, від трьох до п'яти років, та максимальні - понад п'ять років.

4. За формами власності інвесторів інвестиції можна класифікувати на наступні категорії:

Приватні інвестиції є вкладенням капіталу, яке реалізують фізичні особи або юридичні особи, які мають у своєму розпорядженні значний приватний капітал.

Державні інвестиції - це вкладення капіталу, які реалізують державні та місцеві органи влади, а також державні (казенні) підприємства, використовуючи бюджетні та позабюджетні фонди, а також власні та запозичені ресурси.

Іноземні інвестиції представляють собою вкладення капіталу, здійснювані фізичними та юридичними особами іноземних держав.

Спільні інвестиції - це інвестиції, які здійснюються спільно суб'єктами певної держави та іноземними державами.

5. За регіональними ознаками, інвестиції можна поділити на дві категорії. Внутрішні інвестиції - це інвестиції, які виконуються, виключно, в об'єкти інвестування, які знаходяться в межах власної країни або держави. Іноземні інвестиції - це інвестиції, які здійснюються в об'єкти інвестування за межами власної країни, включаючи придбання іноземних фінансових інструментів, таких як акції іноземних компаній, облігації інших держав і таке подібне [3].

Інвестиційна діяльність є комплексною і включає в себе різноманітні етапи, які утворюють інвестиційний цикл. Цей термін охоплює комплекс заходів, починаючи від моменту прийняття рішення про інвестування і закінчуючи досягненням окупності інвестицій та отриманням прорахованого результату – у вигляді прибутку або соціального резонансу [4].

Інвестиційний цикл або інвестиційний період - це один повний оборот інвестицій, який починається з моменту накопичення інвестиційних коштів, їх акумуляції, і закінчується моментом одержання інвестиційних благ і реального відшкодування інвестицій (рис. 1.1).

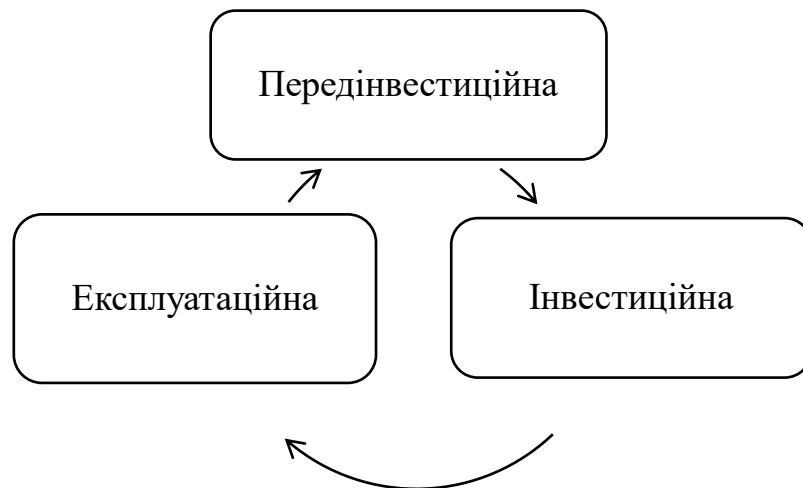

Рисунок. 1.1 Фази інвестиційного циклу

Джерело: складено автором на основі [5]

Як видно з Рисунку 1.1, Інвестиційний цикл можна розділити на такі основні фази:

Передінвестиційна фаза, яка є похідною точкою та включає в себе процес прийняття рішення про інвестування, визначення витоків формування інвестування, а також формування та затвердження, разом з експертизою інвестиційного проєкту.

Інвестиційна фаза, яка охоплює вкладення коштів у об'єкт інвестування та проведення всіх необхідних практичних маніпуляцій (наприклад, будівництво певного об'єкта).

Експлуатаційна фаза, під час якої інвестор отримує відшкодування витрат, отримує прибуток або досягає певного соціального ефекту, що відбувається під час експлуатації об'єкта інвестування.

Якщо інвестиційний цикл регулярно відтворюється протягом певного періоду, тоді виникає необхідність у використанні терміну "інвестиційний процес".

Інвестиційний процес - це незупинна послідовність інвестиційних циклів, котрі здійснюються обґрунтовано з метою збільшення економічної потужності підприємства, відштовхуючись від простого чи розширеного

відтворення капіталу, враховуючи його мікро- і макрооточення. Головною метою цього процесу є розширення потенціалу підприємства.

Здійснення інвестиційного процесу у вигляді послідовності інвестиційних циклів, котрі працюють паралельно, дозволяє перебудувати стан підприємства, перетворивши його з поточного стану в планований [6].

Отже, підсумовуючи можна стверджувати, що інвестиції слід розуміти як важливий елемент фінансової діяльності, який допомагає компаніям розвиватися та зростати. Сутність інвестицій полягає в розміщенні грошей в об'єкти, активи або проєкти з метою отримання прибутку або доходу в майбутньому. Інвестиційний цикл - це послідовність етапів, що складаються з визначення цілей інвестування, пошуку можливостей, аналізу ризиків, прийняття рішення, виконання інвестиції та управління активами для досягнення максимальної ефективності та прибутковості. В той час як процес в компанії включає в себе ідентифікацію потреби в інвестиціях, збір необхідних ресурсів, вибір стратегії інвестування, оцінку ризиків, контроль над процесом вкладання коштів і оцінку результатів. Важливо зазначити, що ефективний управлінський процес може значно покращити результати інвестицій та сприяти стійкому розвитку компанії.

1.2 Сутність поняття інвестиційна стратегія та основи її оцінки

Інвестиційна стратегія, розроблена та виконана учасниками інвестиційного процесу, відіграє не лише роль основи для прийняття управлінських рішень і розподілу ресурсів з метою досягнення цілей сталого розвитку, що є пріоритетом у кризових ситуаціях (посилаючись на сьогоднішнє останнім таким поштовхом для світу є війна в Україні) але й виконує функцію об'єднуючого елемента, який співвідносить інтереси та цілі всіх зацікавлених сторін.

Разом з цим, інвестиційна стратегія відіграє роль формування відповідних інституційних умов і виступає як динамічний чинник розробки

інвестиційних планів, норм, програм і т.д. Зміст міжнародної інвестиційної стратегії не повинен відображати лише інвестиційні пріоритети або заплановані інвестиційні проєкти країни, але має відображати цілісне бачення інвестиційного процесу у майбутньому, в контексті його взаємозв'язку з соціально-економічним розвитком території в цілому.

В галузі економічної науки термін "інвестиційна стратегія" використовується для опису планів та дій окремих учасників інвестиційного процесу, таких як інвестори, фінансові посередники, а також для територіальних систем, таких як країни, регіони, адміністративні одиниці. Це призводить до існування багатьох інвестиційних стратегій в межах територіальних систем, розроблених окремими учасниками. Завдяки цьому можна стверджувати, що всередині територіальних систем існує багато інвестиційних стратегій, розроблених різними суб'єктами. У той же час, для досягнення цілей розвитку всієї території, ці інвестиційні стратегії повинні бути об'єднані в єдину інвестиційну стратегію. Зважаючи на велику кількість суб'єктів інвестиційної діяльності і складність їх співпраці, така єдина інвестиційна стратегія повинна розроблятися в рамках державного управління [7].

Сутність інвестиційної стратегії, розглядаючи її як наукову і прикладну концепцію, має бути інтерпретована в контексті сучасних підходів до стратегії, які були виокремлені раніше. Отже, інвестиційна стратегія представляє собою довгостроковий курс розвитку інвестиційного процесу на певній території. Інвестиційна стратегія відображає ті критерії, які суб'єкт управління вважає важливими для майбутнього, а також способи їх досягнення в умовах нестабільності і складності.

Управління фінансовими інвестиціями на підприємстві ґрунтується на характерних рисах їх форми та інвестиційних характеристиках. Для ефективного контролю над фінансовими інвестиціями на підприємстві

розробляється відповідна політика, особливо у випадках, коли такі інвестиції здійснюються з високою регулярністю.

Розробка політики управління фінансовими інвестиціями здійснюється по таких основних етапах (табл. 1.3)

Таблиця 1.3 - Основні етапи розробки стратегії управління інвестиціями підприємства

№	Опис етапу
1.	Оцінка інвестиційної діяльності у попередньому періоді та визначення часового проміжку для здійснення стратегії.
2.	Визначення стратегічних цілей та обсягу інвестування на запланований період.
3.	Вибір форм та шляхів реалізації інвестиційної стратегії.
4.	Аналіз показників інвестиційної привабливості окремих фінансових інструментів.
5.	Створення складу фінансового портфеля інвестицій.
6.	Здійснення заходів для забезпечення ефективності оперативного управління інвестиційним портфелем.

Джерело: Складено автором на основі [8] та [5]

Слідуючи послідовно цим етапам, можна виявити візію майбутнього інвестиційного процесу у контексті загального соціально-економічного розвитку компанії. Це дозволить визначити місію та завдання компанії, встановити основні стратегічні цілі та визначити пріоритети. Іншими словами, цей підхід надає повний набір ключових аспектів стратегічного управління для даного об'єкту.

Ефективність реалізованої інвестиційної стратегії, розробленої економічним суб'єктом, оцінюється в рамках певних критеріїв:

- Ступінь відповідності цілей, напрямків та послідовності реалізації інвестиційної стратегії підприємства загальній стратегії його розвитку.

- Відповідність інвестиційної стратегії підприємства прогнозованими метаморфозами у зовнішньому інвестиційному середовищі вимірюється тим, наскільки впроваджена стратегія відповідає передбаченому економічному розвитку країни та переминами у кон'юнктурі інвестиційного ринку відповідно до його окремих сегментів [8].

- Оцінка прийняття рівня ризиків, пов'язаних з впровадженням інвестиційної стратегії, а саме наскільки великий прогнозований рівень ризику для підприємства, який забезпечує його фінансову стійкість і відповідає стратегії інвестування, узгодженій з його власниками та відповідальними інвестиційними керівниками, і наскільки цей рівень ризику прийнятний для інвестиційної діяльності компанії з урахуванням можливих фінансових втрат та загрози банкрутства [9].

- Відповідність інвестиційної стратегії підприємства його внутрішнім можливостям, яка дозволяє розрахувати, наскільки обсяги, напрямки і форми цієї стратегії відповідають здатності формування внутрішніх інвестиційних ресурсів, кваліфікації інвестиційних менеджерів, організаційній структурі управління інвестиціями, а також інвестиційному менталітету регіону в якому здійснюється діяльність культури тощо.

- Головним методом є порівняння прогнозованих розрахунків основних інвестиційних показників та цільових стратегічних стандартів з їх базовим рівнем, якого було досягнуто в ході діяльності [10].

Отже, інвестиційна стратегія є ключовим елементом у фінансовому плануванні підприємства. Її сутність полягає в побудові та оцінці системи рішень щодо розміщення капіталу захист операційного управління портфелем інвестицій з метою досягнення максимального прибутку при мінімізації ризиків. Оцінка інвестиційної стратегії базується на прогнозах розрахунках і системі ключових інвестиційних показників. Вона вимагає постійного аналізу,

врахування змін та можливих криз у внутрішньому та зовнішньому середовищі, щоб забезпечити оптимальні результати та фінансову стійкість компанії.

1.3 Способи та напрями формування інвестиційних ресурсів ТНК

В основі побудови будь-якої інвестиційної стратегії лежить прагнення компанії максимізувати свій прибуток. Говорячи про транснаціональні корпорації (ТНК), їх головна мотивація для побудови інвестиційної стратегії та здійснення міжнародних портфельних інвестицій полягає в бажанні розмістити свій капітал на міжнародних ринках та в інвестиціях, які пропонують найвищі рівні прибутковості при прийнятному рівні ризику або дозволяють зберегти вільні фінансові ресурси в безпечних активах. Портфельні інвестиції, на відміну від прямих інвестицій, забезпечують більшу ліквідність для інвесторів і можуть служити інструментом для захисту від інфляції та можливості отримання спекулятивного доходу.

Щодо стратегічних напрямків побудови інвестиційних стратегій транснаціональних корпорацій (ТНК), можна виділити п'ять основних аспектів. Перший - це можливість здобуття доступу до необхідних ресурсів, необхідних для забезпечення функціонування ТНК. Другий аспект - розширення на нові зарубіжні ринки. Третій - підвищення ефективності діяльності корпорації. Четвертий - отримання доступу до стратегічних активів. П'ятий аспект включає в себе інші причини, такі як аналіз законодавства та регулятивної системи щодо окремих аспектів діяльності ТНК і можливостей їх виходу з ринку (інвестиції вихідного типу), а також можливості надання підтримки філіям від материнської компанії за допомогою економічних механізмів (інвестиції в підтримку) [11].

Першим видом міжнародних стратегій прямого інвестування транснаціональних корпорацій (ТНК) є стратегія "Нового поля" або "Зеленого

поля" ("greenfield investments"), що включає в себе вкладання капіталу у створення нових підприємств. Фактично, ця стратегія означає початок інвестиційних проєктів "з нуля" і передбачає повний контроль не лише над управлінням, але й над всією діяльністю підприємства. Цей підхід не лише надає контроль над управлінням, але й охоплює всю діяльність підприємства. До переваг цього підходу можна віднести максимальну можливість налаштування та дизайну проєкту, зменшення витрат на встановлення та обслуговування нового обладнання, врахування поточних і майбутніх потреб і перспектив, можливість покращення корпоративного іміджу транснаціональної корпорації (ТНК), а також можливість здійснення інвестицій на основі приватної власності або за допомогою лізингу [12].

Стратегія «коричневих» інвестицій або «Зрілого поля» ("brownfield investments") включає в себе вкладення капіталу в існуючі об'єкти з метою високошвидкісного або ж оперативного доступу до нового ринку, існуючих виробних потужностей або здійснення капіталовкладень для оновлення існуючої виробничої інфраструктури для пристосування до нового виробництва, на відміну від інвестицій у створення абсолютно нового підприємства. Ця стратегія має свої плюси, такі як наявність готової транспортної інфраструктури та комунікацій, наявність дозвільної документації, можливість швидкого доступу до існуючих виробничих потужностей та можливість зменшення початкових інвестиційних витрат. Але ці переваги можуть стати головними недоліками, оскільки наявна інфраструктура може бути недостатньо розвиненою або застарілою, існуючі виробничі потужності можуть вимагати додаткових зусиль і капіталовкладень для модернізації, інвестиції в технологічну модернізацію можуть збільшити експлуатаційні витрати, і може знадобитися навчання або перекваліфікація персоналу [13].

Горизонтальні прямі іноземні інвестиції означають, що транснаціональні корпорації (ТНК) інвестують у виробництво того самого

виду продукції на кількох зарубіжних ринках одночасно. Ця стратегія передбачає розширення бізнесу ТНК за межами їхньої домашньої країни, але в одній і тій же галузі, в якій раніше функціонували місцеві підприємства. Горизонтальні іноземні інвестиції в основному відбуваються як частина звичайної діяльності ТНК і використовуються для керування операціями, які вже належать до основного спектру бізнесу ТНК. Основними мотивами для впровадження цієї стратегії є уникнення митних тарифів, зменшення витрат на транспортування і досягнення вигод від масштабу виробництва [14].

Вертикальна стратегія інвестування полягає в вкладенні капіталу у галузі, які належать до різних етапів виробництва конкретного продукту. Ці інвестиції дозволяють транснаціональним корпораціям замінити окремі частини внутрішньої системи виробництва та збуту на непродуктивних ринках. Вертикальна стратегія інвестування використовується корпораціями для отримання доступу до ресурсної бази країни-партнера і включає значні початкові інвестиції.

Стратегія злиття й поглинання ("mergers and acquisitions") включає в себе інвестиції міжнародних корпорацій, які здійснюються шляхом прямого придбання місцевого підприємства або його підрозділу. Важливою відмінністю між цими двома підходами є спосіб виконання угоди, процес створення нового підприємства, наслідки, що виникають у результаті, юридичні аспекти діяльності новоствореного підприємства та методи його управління. Корпорації використовують стратегію злиттів та поглинань при входженні на ринки, де конкуренція висока, з метою досягнення географічної або операційної різноманітності шляхом придбання місцевих підприємств. [15].

Стратегія спільної підприємницької діяльності полягає в спільному залученні до бізнесу міжнародної корпорації та місцевого підприємства на взаємовигідних умовах. Це призводить до створення спільного підприємства, де зазвичай обидва інвестори мають однакову частку власності, спільно

контролюють активи та діяльність підприємства, і рівномірно ділять між собою прибутки та ризики. Ця стратегія особливо популярна на ринках, де існують суворі регуляторні вимоги для іноземних компаній, особливо у сферах ресурсів, видобутку та технологій.

Стратегія реінвестування означає перерозподіл активів, які іноземний інвестор отримав внаслідок своєї економічної діяльності на території іншої країни у вигляді прибутку або дивідендів. Ці активи використовуються для розширення виробництва, виділення їх на інші цілі, задоволення додаткових фінансових потреб, реалізації інвестиційної стратегії та інших супутніх цілей. [16].

Підсумовуючи, можна дійти до висновку, що інвестиційна стратегія є ключовим інструментом для досягнення успіху компанії, ефективності менеджменту її ресурсів в умовах глобальної конкуренції. Вона формує основні напрямки та пріоритети інвестиційної діяльності підприємства на майбутнє. Розробка інвестиційної стратегії передбачає кілька етапів, включаючи аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, визначення місії та цілей, вибір стратегічних напрямків розвитку та формулювання конкретних інвестиційних проєктів.

Важливим аспектом інвестиційної стратегії ТНК є її адаптація до конкретних ринків та умов, в яких діє компанія. Це може включати в себе вибір між органічним розвитком та здійсненням фузій та поглинань, розробку нових продуктів та послуг або входження на нові ринки.

Узагальнюючи, формування інвестиційної стратегія в компанії є важливим інструментом для ефективності інвестиційного менеджменту та досягнення конкурентної переваги, стійкого розвитку в глобальному бізнесі. Її розробка та виконання вимагають глибокого аналізу, адаптації до змін, та правильного вибору напрямків формування інвестиційних ресурсів.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ КОМПАНІЇ

2.1 Аналіз сучасних трендів ведення інвестиційної діяльності

У сучасному світі та середовищі глобальних інвестицій, які постійно зазнають змін, аналітика та адаптація до переважаючих тенденцій є ключовими для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Останнім часом з'явилися або видозмінилися різні тенденції, які змушують поглянути по новому на традиційні парадигми та відкривають горизонти до нових шляхів інвестування. Ці тенденції охоплюють спектр галузей, що відображають як суспільні зміни, які невідворотно впливають на життя людей, так і технологічні досягнення, які продовжують змінювати інвестиційний ландшафт.

Аналізуючи, глобальні потоки прямих іноземних інвестицій, слід відзначити, що вже в 2021 році було досягнуто допандемічного рівня що становили 1,6 трильйона доларів. Транскордонні угоди та міжнародне фінансування проєктів були особливо сильними, на фоні невиконання умов фінансування та стимулювання інфраструктури для її відновлення або ж перезапуску в деяких країнах. Тим не менш, поновлення стабільних інвестиційних потоків у промисловість залишається на порядку денному, особливо в країнах, що розвиваються [17].

Говорячи про поточний стан, то глобальні потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2022 році скоротилися на 12 відсотків до 1,3 трильйона доларів США після падіння у 2020 році та відновлення у 2021 році (рис. 2.1).

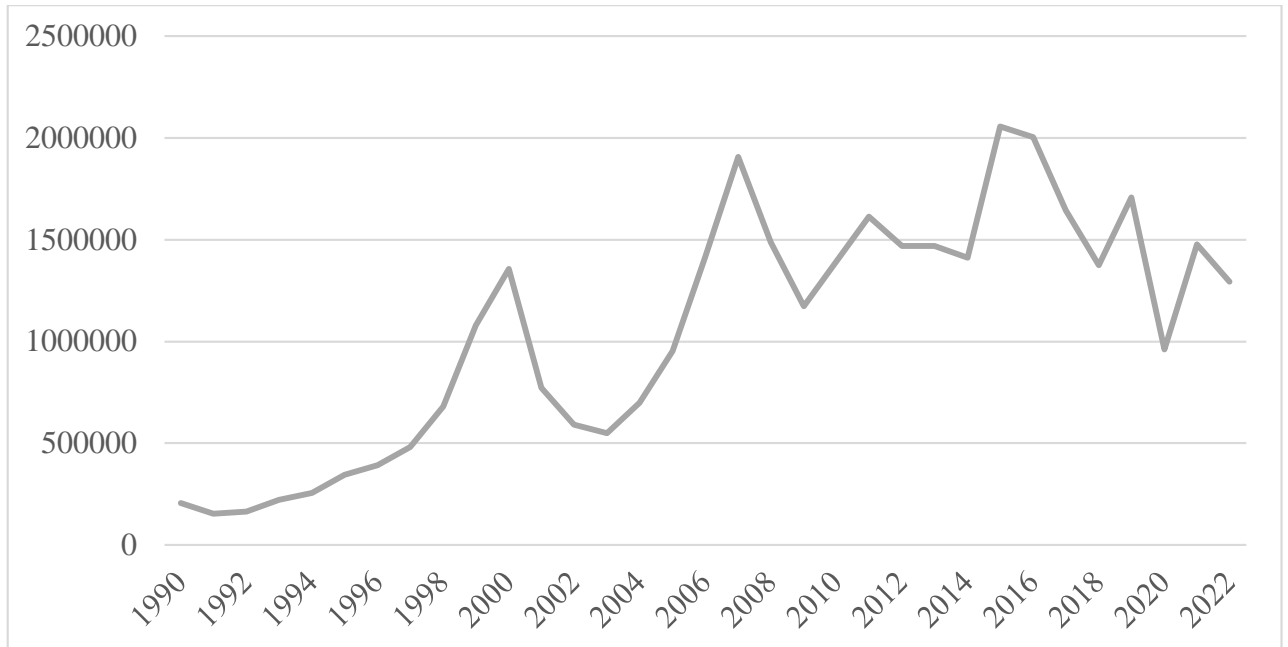

Рисунок. 2.1 Обсяги прямих іноземних інвестицій у світі (млн. дол. США)

Джерело: [18]

Безліч криз і викликів на світовій арені – війна в Україні, високі ціни на продовольство та енергоносії, ризики рецесії та боргового тиску в багатьох країнах, однозначно, мають негативний вплив на глобальні ПІІ. Умови фінансування міжнародних проєктів та злиттів і поглинань компаній за останній час суттєво погіршилися через строгі умови фінансування, зростання процентних ставок та нестабільність на світових фінансових ринках. У 2022 році вартість міжнародних угод із проєктного фінансування скоротилася на 25%, тоді як обсяг транскордонних злиттів та поглинань зменшився на 4% [19].

Ключові макроекономічні сигнали підтверджують песимістичний прогноз ПІІ, адже протягом першого кварталу 2023 року участь у проєктах ПІІ однозначно демонструє нерішучість менеджерів та їх намагання уникнути будь-якого ризику. В першому кварталі 2023 року прослідковується значне зниження кількості міжнародних угод про проєктне фінансування разом із уповільненням активності транскордонних злиттів та поглинань (Рис 2.2).

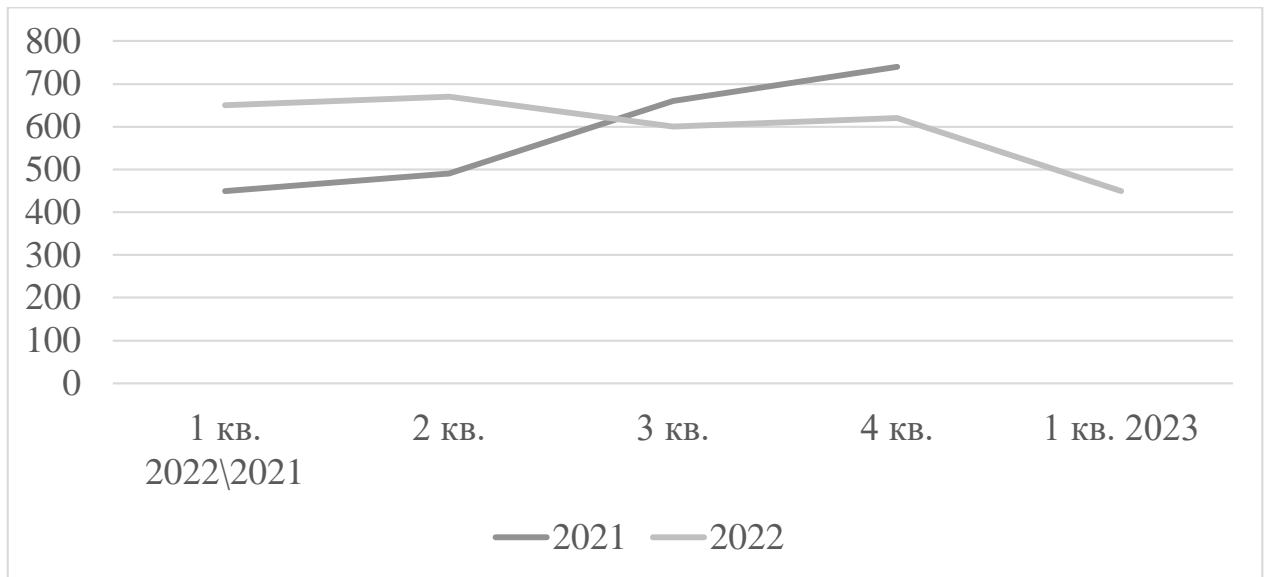

Рисунок. 2.2 Угоди з міжнародного проєктного фінансування (кількість, шт.)

Джерело: [18]

Таке обмежене зростання та різкий спад інвестицій у нові проєкти свідчить про перехід до міжнародного проєктного фінансування, що дозволяє компаніям зменшити ризики в менеджменті власним капіталом, але водночас збільшує залежність від боргового фінансування. Незважаючи на спад, виходячи з наведених даних не можна стверджувати одностайно, на погіршенні ситуації. Можливе відновлення на кінець 2023 року, буде свідчити про ряд змін таких як:

- різносторонність інвестиційних можливостей в світі. Це може вказувати на широкий спектр проєктів та галузей, які приваблюють іноземних інвесторів;
- покращення довіри державних апаратів до іноземного інвестора;
- підвищення глобальної конкурентоспроможності країн-лідерів світу, оскільки іноземні інвестори визнають потенціал та вигоди участі у проєктах в цих країнах;

- створення нових робочих місць та сприяти соціальному розвитку, оскільки проекти часто передбачають інфраструктурні поліпшення та інші соціальні вигоди;

- прискорення інноваційності та технологічності процесів у світі. Іноземні інвестори часто шукають можливості для впровадження новітніх технологій та інновацій у проекти.

Інший важливий компонент фінансової звітності, такий як обсяги внутрішньо корпоративних позик також підтримує негативну тенденцію. В цей же час, вартими уваги також є обсяги реінвестованого прибутку від ПП, тобто вигоди, які корпорації зосереджують в своїх територіальних підрозділах, які на відмінну від інших складових показують стрімке зростання у 2021 році (рис. 2.3).

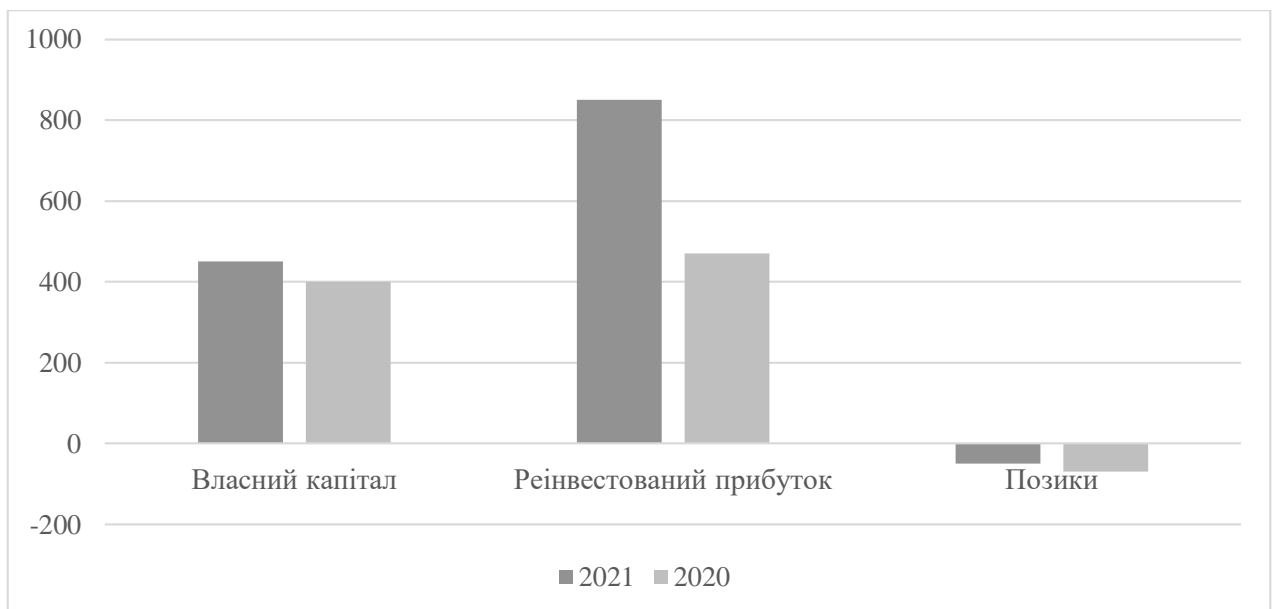

Рисунок. 2.3 Глобальні потоки прямих іноземних інвестицій, за компонентами у 2020 і 2021 роках (млрд. дол. США)

Джерело: [20]

Також, важливим для аналізу є нерозподілений прибуток, який відображає темпи розвитку та зберігає стало високий рівень. Це свідчить про збереження високого рівня прибутку найбільших ТНК у всіх секторах

економіки, що на фоні загальносвітової тенденції зменшення обсягів інвестицій висвітлює те, що компанії адаптуються, виводячи свій капітал з неприбуткових галузей та реінвестицію його в меншому обсязі в привабливіші сфери (рис. 2.4).

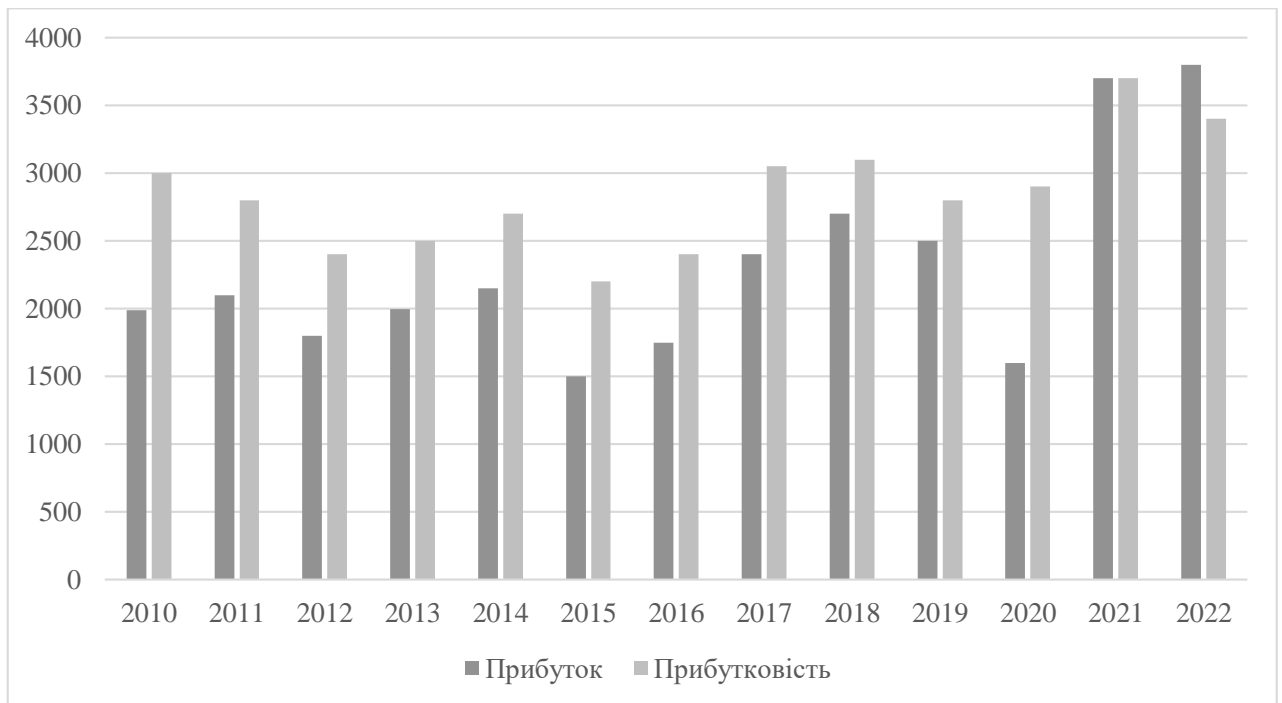

Рисунок. 2.4 Обсяги прибутків та прибутковості від прямих іноземних інвестицій у 2020 і 2022 роках (млрд. дол. США)

Джерело: [20]

Згідно з дослідженням одного з найбільших банківських холдингів Morgan Stanley, такими високоприбутковими сферами, які цікавлять інвесторів є: електронна торгівля, фінансові технології та так звані «зелені інвестиції» [21]. Ці напрямки логічно стикуються з соціальними вподобаннями, геополітичними, технологічними трансформаціями, які переважають у сучасному світі. Говорячи про електронну комерцію, то глобальна економіка перебуває в перехідному стані, що спонукає до очікування перегляду підходу до світової торгівлі. І компанії, і країни визнали, що для досягнення операційної ефективності через глобальні ланцюжки

поставок і доступ до ринку тепер необхідно враховувати геополітичні ризики та вміти швидко реагувати на них. Ця парадигма, підтверджується у зв'язку з вторгнення росії в Україну, що викликало політичну реакцію Західних країн. Ці відповіді призвели до встановлення нових торговельних бар'єрів і стимулів для перебудови ланцюгів постачання.

Нещодавній прецедент, який є прикладом складнощів, пов'язаних із цією постійною тенденцією, можна побачити в напівпровідниковій промисловості. З одного боку, нещодавно запроваджений експортний контроль, спрямований на захист інтелектуальної власності США, змусив компанії розглянути питання про перенесення виробництва ближче до країни базування, що призвело до вищих витрат. І навпаки, виробники основного обладнання можуть відчувати підвищений попит через цю реконфігурацію ланцюгів постачання [22].

Тим не менш, ми бачимо, що ринок не здатний повністю адаптуватись та покрити практичні наслідки цієї реструктуризації. Це знаходить своє відображення в тривалості цієї трансформації, її потенційний внесок в інфляцію, засоби фінансування такого переходу, а також про конкретні компанії та країни, які можуть або отримати вигоду, або зіткнутися з невдачами через ці зміни.

Ще одним прибутковим напрямком є фінансові технології. В даний час глобальний ринок технологічних рішень для фінансової сфери є одним з найбільш швидкозростаючих у світі. Каталізатором цього є наявність сформованої цифрової та «традиційної» фінансової інфраструктури, ґрунтуючись на яких легко реалізовувати інноваційні проєкти, в результаті яких виникла нова галузь «фінтех» («FinTech» – скорочене від «financial technology», тобто «фінансова технологія») [23]. Незважаючи на неймовірно високу прибутковість глобальне фінансування помітно скоротилося: з 63,2 мільярда доларів США, розподілених між 2885 угодами у другій половині 2022 року, до 52,4 мільярда доларів США, розподілених між 2153 угодами у

першій половині 2023 року. У другому кварталі 2023 року спостерігалось помітне зниження активності з глобальними інвестиціями, ледве досягнувши 18 мільярдів доларів, що є найнижчим рівнем фінансування фінансових технологій, який спостерігався з 3 кварталу 2017 року (рис. 2.5).

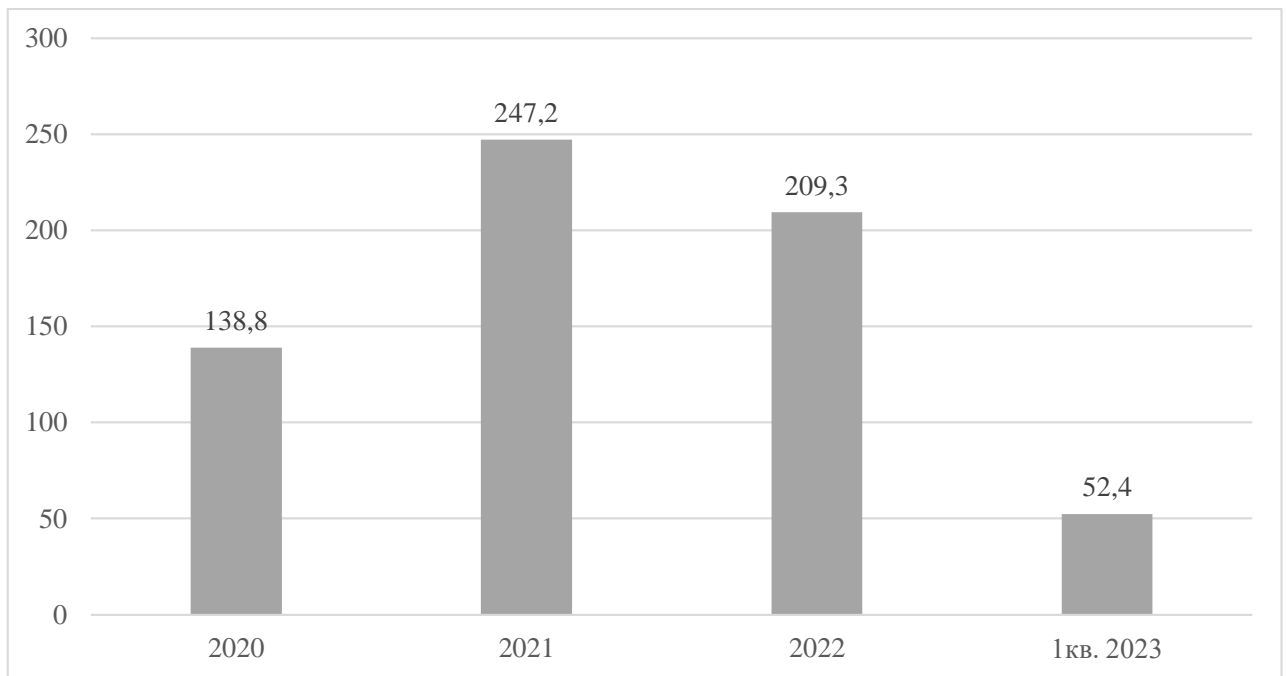

Рисунок. 2.5 Глобальні інвестиції в фінтех у 2020 – 1 кв. 2023 роках (млрд. дол. США)

Джерело: [24]

У той час як фінансування фінансових технологій зросло в Америці з 28,9 мільярдів доларів за 1323 угоди в другій половині 2022 року до 36 мільярдів доларів за 1011 угод у першій половині 2023 року (включаючи значну частину 34,9 мільярдів доларів за 809 угод у США), фінансування в інших ключових регіонах спостерігався суттєвий спад. У регіоні ЕМЕА фінансування фінтех різко впало з 27,3 мільярдів доларів, розподілених між 963 угодами у другій половині 2022 року, до 11,2 мільярдів доларів у 702 угодах у першій половині 2023 року. Водночас у регіоні АСПАС фінансування впало з 6,7 мільярдів доларів у 583 угодах до 5,1 мільярда доларів розподілено між 432 угодами.

Наступним трендом є так звані, інвестиції «зеленого поля». Такі капіталовкладення представляють собою форму прямих іноземних інвестицій (ПІІ), коли материнська компанія засновує дочірню компанію в іншій країні, починаючи діяльність повністю з нуля. Крім будівництва нових виробничих потужностей, такі ініціативи можуть передбачати створення нових розподільчих центрів, офісів і житлових приміщень. Компанії, які використовують непрямі інвестиції, можуть здійснювати мінімальний нагляд або взагалі не контролювати операції, забезпечення якості, продажі та навчання [25]. Протягом 2022 року спостерігається зростання вартості анонсованих «Зелених інвестицій» на 64 відсотки, досягнувши відмітки в 1,2 трильйона доларів (рис. 2.6).

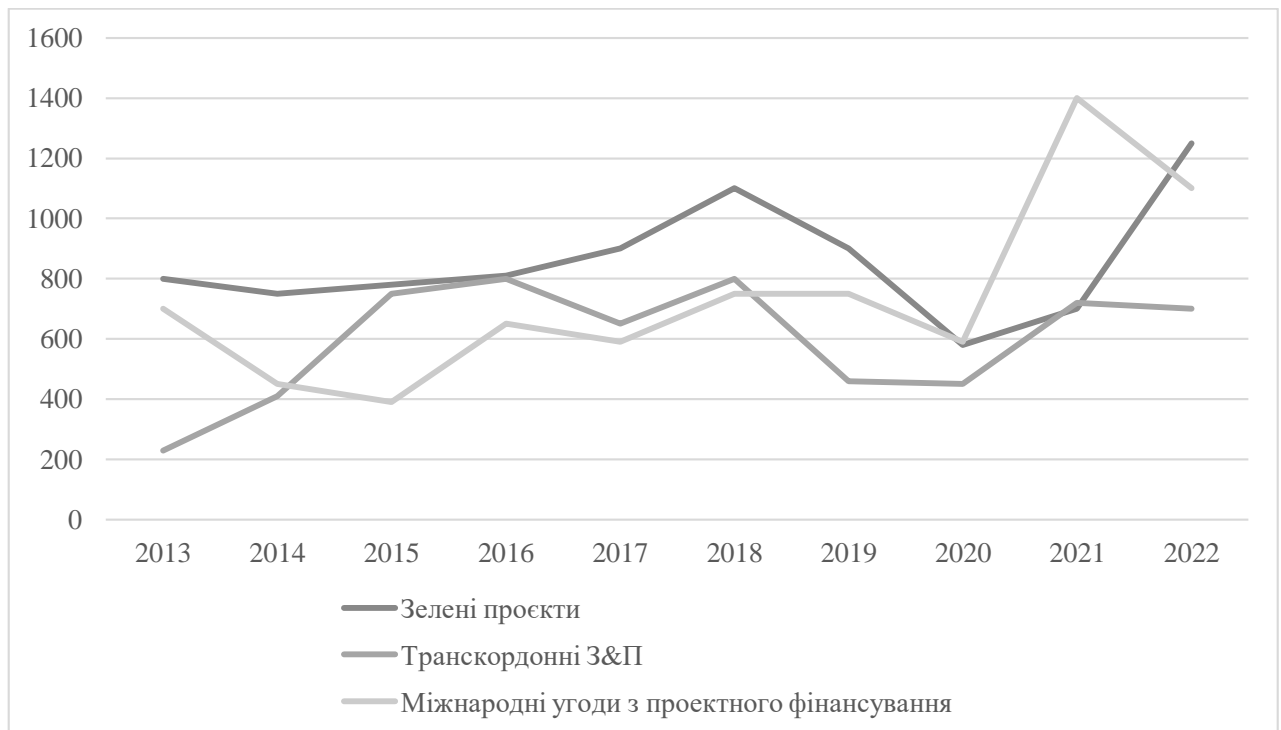

Рисунок. 2.6 Вартість оголошених «зелених проектів», міжнародних проектних фінансових угод та транскордонні З&П, 2013–2022 (мільярди доларів США)

Джерело: [18]

Ця цифра фактично є драйвером ринку, порівнюючи з угодами Злиття та поглинання та закордонними угодами з проєктного інвестування, показуючи результат зростання майже 64% за останні декілька років. Просліджується закономірність, що в економіках, що розвиваються, інвестиції зросли більш ніж удвічі, досягнувши позначки в 573 мільярдів доларів США, що супроводжувалося збільшенням кількості проєктів на 37 відсотків. У розвинутих країнах вартість інвестицій зросла на 37 відсотків і досягла 627 мільярдів доларів США, а кількість проєктів збільшилася на 4 відсотки. Збільшення відбувається завдяки тому, що дана ініціатива часто використовуються для розширення на ринки, що розвиваються. Coca-Cola та Starbucks є прикладами транснаціональних корпорацій, які брали участь у численних інвестиціях такого плану у глобальному масштабі [26]. Значне зростання вартості нових проєктів у видобувних галузях стало яскравим відображенням глобальних інвестиційних тенденцій та впливу енергетичної кризи. Вартість цих проєктів зросла у вісім разів, а кількість проєктів зросла на 15 відсотків. Помітні приклади включають ExxonMobil (Сполучені Штати), який інвестував 10 мільярдів доларів США в четвертий проєкт з видобутку нафти біля узбережжя Гайани, Національну нафтову компанію Об'єднаних Арабських Еміратів, яка збільшила свою діяльність з видобутку нафти в Туркменістані на 7,5 мільярда доларів, і Saudi Aramco (Саудівська Аравія) планує проєкт вартістю 7 мільярдів доларів США з виробництва нафтохімічних продуктів із сирової нафти на своєму нафтопереробному комплексі в Ульсані, Республіка Корея [27].

В цей час, в Україні, сучасні тренди продиктовані військовим часом та відзначаються тенденціями лише в географічному розподілі. Так, за даними Міністерства фінансів України за 1 кв. 2023 р. в економіку України іноземними інвесторами з 88 країн світу вкладено 2468 млн. дол. США прямих інвестицій (рис. 2.7).

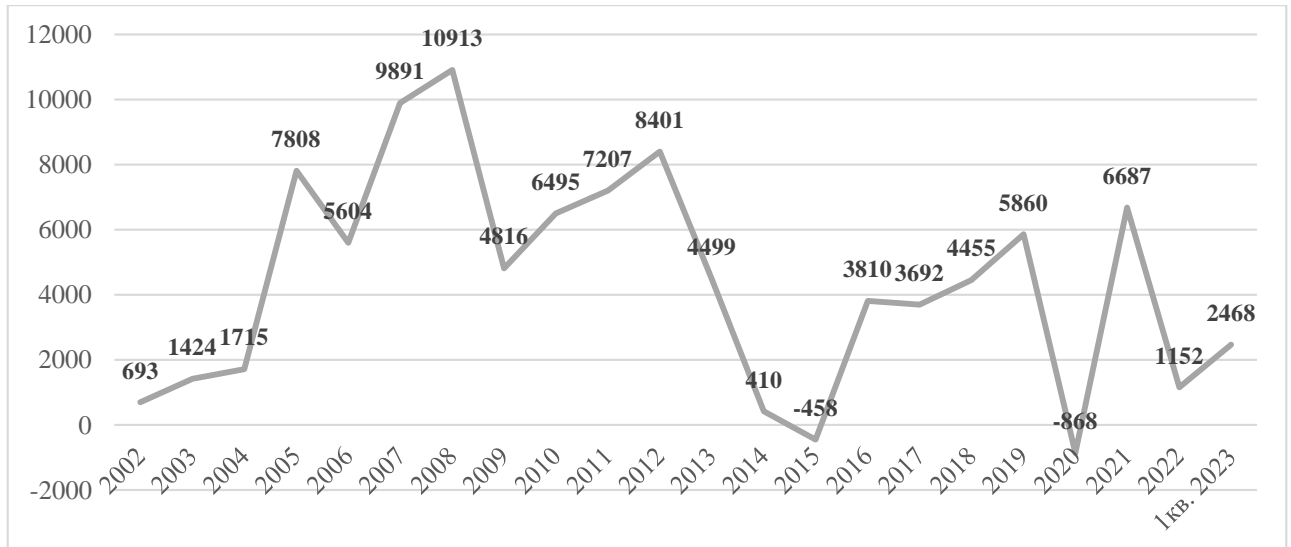

Рисунок. 2.7 Потоки ПІІ України за 2002-1 кв.2023 року (млн. дол. США)

Джерело: [28]

З даного генезису інвестицій в Україну, ми бачимо, що основні зміни відбувались, виключно, на фоні певних подій в історії держави. Так, спад 2008 року пояснюється впливом світової кризи іпотечного кредитування. Після завершення активної фази агресії російської федерації у 2014–2015 роках відбувся наступний значний спад. Агресія росії змінила погляд не лише інвесторів на країну як ризиковану інвестицію, так і держави на вектор стратегічного розвитку, в цілому. Надалі, Україна рухається в бік євроінтеграції, що викликана намаганнями стимулювання інтенсивного розвитку економіки в довгостроковій перспективі, за умови певної законодавчої бази та прозорості ведення економічної діяльності [29].

Наступний спад в 2020 році продиктований COVID-19 та скороченням обсягів світової міжнародної торгівлі. Та останній спад в аналізованому періоді в 2022 році викликаний повномасштабним вторгненням російської федерації на території України та підвищенням цілої низки ризиків для іноземного інвестора.

Дивлячись на географічний розподіл, то логічним є те, що основна маса капіталу зосереджується в найбільших областях, тому диференціація по регіонам неоднорідна (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - ІІІ в економіку України за регіонами (2018-2022 рр.), млн. дол. США

Регіон	Період				
	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Вінницька	280,4	601,6	384,1	536,8	502,5
Волинська	225,9	323,9	247,9	376,1	260,2
Дніпропетровська	4505,2	5430,3	4661,7	7254,3	6204,6
Житомирська	341,3	401,9	320,4	397,9	284,0
Закарпатська	235,0	256,3	242,0	571,3	405,1
Запорізька	1585,8	1725,7	1427,8	2006,7	1355,2
Івано-Франківська	620,3	389,2	548,6	514,8	421,7
Київська	1379,2	1315,6	1313,3	1824,0	1456,8
Кіровоградська	126,1	147,7	174,6	207,1	180,4
Львівська	1008,7	1668,3	1601,5	2010,0	1693,5
Миколаївська	251,2	265,8	355,2	567,6	235,6
Одеська	1161,1	1329,6	1116,7	1201,2	852,8
Полтавська	929,3	1876,8	1947,0	2878,7	1658,8
Рівненська	192,9	239,7	264,0	378,3	246,9
Сумська	306,4	378,0	341,5	426,4	314,0
Тернопільська	52,4	45,6	49,1	71,5	68,4
Харківська	651,1	959,5	910,4	1143,8	634,6
Хмельницька	140,4	154,9	118,4	310,4	260,5
Черкаська	211,9	211,5	209,4	352,8	304,1
Чернівецька	32,1	62,6	55,6	63,6	54,1
Чернігівська	369,0	459,8	447,7	598,5	570,7
м. Київ	15705,1	18065,3	15923,3	18356,1	12307,9

Джерело: [30]

Столиця відзначається найвищим інвестиційним рейтингом, зосередженим більшістю приваблених прямих іноземних інвестицій, що становить понад половину загальної суми. 2021й рік стає для Київської області та м. Київ рекордним з точки зору повернення капіталу, що становить 84%

від вартості всіх інвестицій від інших регіонів та 54,3% від вартості загальних інвестицій у всі регіони. Інші райони залучають значно менше грошей, так наприклад друге місце посідає Дніпропетровська область, інвестиції становлять 15,4 % від загальної вартості. За останні п'ять років (від 2018 до 2022 року) спостерігається стійкий ріст обсягу іноземних інвестицій. За цей період область досягла значного підвищення з 4505,2 млн доларів США у 2018 році до 6204,6 млн доларів США у 2022 році. Повномасштабне вторгнення особливо значно відобразилось на прифронтових областях з активними бойовими діями, такі як Харківська (634,6 млн. дол. США), Запорізька (1355,2 дол. США). За період від 2018 до 2022 року область не показує стійкого зростання у залученні ПІІ, спостерігаючи певний спад у 2020 та 2021 роках.

Можна побачити значний спад капіталовкладень по всіх областях у 2022 році, що пов'язано з початком повномасштабного вторгнення. Найбільше значущим є різкий спад обсягу інвестицій у 2020 році. Хоча спостерігається певний ріст обсягів ПІІ, Волинська область відзначається меншими темпами зростання порівняно з іншими регіонами. Особливо виділяється спад у 2022 році, що може вимагати уваги для визначення причин та розробки стратегій стимулювання інвестицій. Житомирська область показує невеликий ріст в обсягах ПІІ, але значущий спад у 2022 році.

Більшість інвестицій, які формують економічний ландшафт країни, вдало залучено завдяки активній участі та стратегічному вкладу ТНК, що функціонують в різних секторах. Корпорації відіграють вагомую роль у формуванні економічного потенціалу України та займають левову долю в кожній галузі (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Найбільші інвестори серед ТНК у промисловість України

Компанія	Галузь/діяльність	Прибуток за 2022 рік
«Київстар GSM»	Телекомунікації. Роумінг більшості міст та автомагістралей України	9,6 млрд. грн

Продовження таблиці 2.2

British American Tobacco	Контрольний пакет акцій тютюнової фабрики в Прилуках, модернізація виробництва сигарет	3,1 млрд. грн
EPAM Systems	Інформаційні технології	3,4 млрд. грн
JTI Україна	Тютюнове виробництво	2,2 млрд. грн
Samsung Україна	Розповсюдження електроніки, побутової техніки та мобільних пристроїв	1,25 млрд. грн
Cargill	Харчова промисловість, сільське господарство, торгівля.	558 млн. грн
Кока-Кола Беверіджиз Україна	Виробництво безалкогольних напоїв	43 млн. грн
Nestle	Харчова промисловість	-1,5 млрд. грн
McDonald's	Заклади харчування, розширення власної мережі ресторанів швидкого обслуговування	-2,1 млрд. грн
Філіп Морріс Україна	Тютюнове виробництво	н\д
Pepsi Co, Україна	Виробництво безалкогольних напоїв	н\д

Джерело: [31]

Таким чином, ми бачимо, що в Україні здійснюють діяльність корпорації, які зайшли на ринок ще в 2000х роках. В основному, вони орієнтуються на ключові сегменти ринку, такі як товари повсякденного попиту, продукти харчування, бензин, тютюнові вироби. Ці компанії обирали напрямки, де позиції національних виробників були найменш стійкими. В період розподілу капіталу в Україні, вітчизняний бізнес практично передав іноземним компаніям контроль над тютюновою промисловістю, певною частиною ринку безалкогольних товарів, пива та ринку телекомунікацій.

Підсумовуючи, ми бачимо, що на сучасному етапі відбувається спад глобальних потоків прямих іноземних інвестицій у всьому світі та зменшення кількості угод з міжнародного проектного фінансування. Тренди у сфері «Фінтех», «Зелених інвестицій» та електронної комерції виокремлюються як

основні. Ці тенденції свідчать про зростання інтересу до інноваційних фінансових технологій, підвищення уваги до екологічно чистих інвестицій та потреби в посиленні та спрощенні торгівлі.

2.2 Аналіз діяльності та інвестиційних стратегій компанії SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.

Одним з найкрупніших гравців на глобальному інвестиційному ринку є компанія SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd. Корпорація є визнаним світовим лідером операційна діяльність якого, включає виробництво, розробку, продаж та маркетинг напівпровідникової та телекомунікаційної техніки, а також намаганні максимально діджиталізувати суспільство. Компанія Samsung Electronics була заснована в Республіці Корея та функціонує відповідно до її законів з 1969 року, а акції компанії вперше потрапили в лістинг на Корейській фондовій біржі у 1975 році.

Виразною особливістю управління компанії є її поділ на чотири бізнес-напрямки, які відповідальні за певні сегменти ринку (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Опис бізнес-напрямків SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd. Станом на 1 квартал 2023 року

Бізнес-підрозділ	Продуктова спеціалізація
Відділ DX (Device eXperience)	Телевізори, монітори, холодильники, пральні машини, кондиціонери, ТТП, мережеві системи, комп'ютери та ін.
Відділ DC (Device Solutions)	DRAM, флеш-пам'ять NAND, мобільні точки доступу тощо.
SDC (Samsung Display centre)	OLED-панелі смартфонів тощо.
Harman	Цифрова рубка, телематика, колонки тощо.
Інше	Внутрішні транзакції між відділами, що збігаються

Джерело: [32]

За підсумками першого кварталу 2023 р. дохід компанії Samsung Electronics становив 63,745 млрд Корейських Вон, а операційний прибуток – 640 млрд Корейських Вон (рис. 2.8). Беручи до уваги ці показники в минулих періодах, спостерігається рішуче зростання.

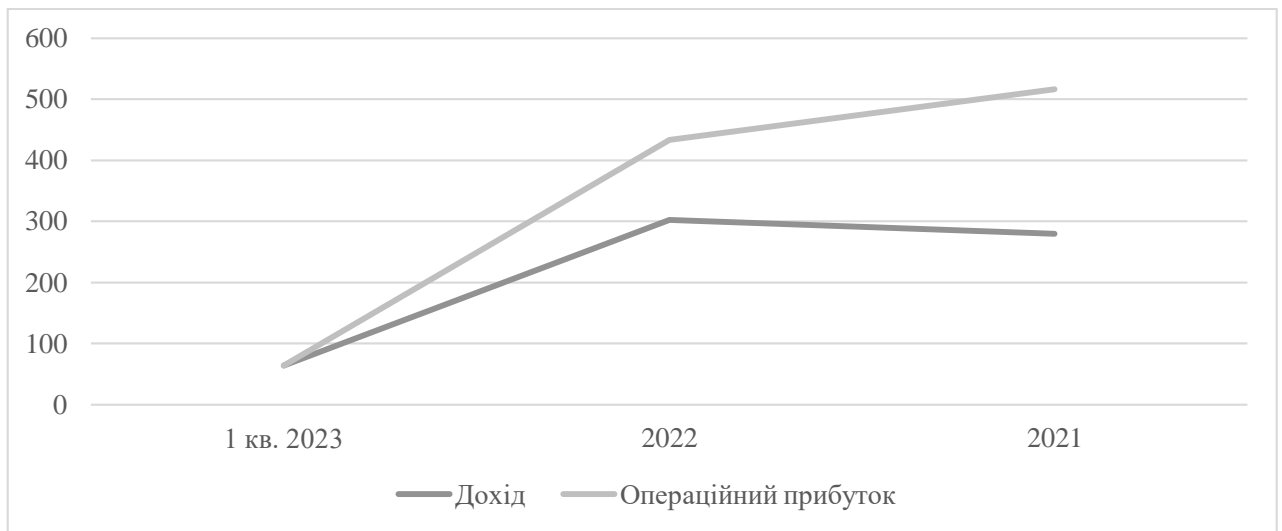

Рисунок. 2.8 Динаміка показників доходу та операційного прибутку компанії «Samsung Electronics Co., Ltd» у період з 2021 – 1 кв. 2023 року, трлн Кор. вон

Джерело:[33]

Також зараз зафіксовано значні технологічні прориви та інноваційні досягнення здобутих завдяки інвестиційній стратегії компанії в різних галузях бізнесу, які утворюють та підсилюють фундамент для подальшого зростання прибутковості компанії (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Фінансові результати компанії у розрізі підрозділів, 2021-1 кв.2023 рр., млн. Кор. вон

Бізнес-підрозділ	Показник	1 кв.2023	2022	2021
Відділ DX	Дохід	462,225	1,824,897	1,662,594
	Операційний прибуток	42,088	127,461	173,866

Продовження таблиці 2.2

Відділ DC	Дохід	137,345	984,553	953,872
	Операційний прибуток	-45,819	238,158	291,920
SDC	Дохід	66,142	343,826	317,125
	Операційний прибуток	7,760	59,530	44,574
Harman	Дохід	31,659	132,137	100,399
	Операційний прибуток	1,289	8,805	5,991

Джерело:[32]

Найкращім способом аналізу того, що бізнес робить правильно, а що неправильно, а також виступати орієнтиром при стратегічному застосуванні до реальних ринкових ситуацій і спирається на врахування різноманітності факторів впливу, буде матриця SWOT аналізу [33]:

Таблиця 2.5 - Матриця SWOT аналізу SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
Технології, які виробляє\використовує компанія є провідною у світі; Висока довіра до бренду та довга історія; Система виявлення та інформування відносно ідеальна. Стабільні виконавчі здібності; Диверсифікація підприємства, сильна самоокупність; дизайн простий і міжнародний.	Складне управління розгалуженим виробництвом; Складні лінії промислового виробництва; Персоналізація продукту неочевидна; Висока ціна, співвідношення статей нижче ціни; розмір компанії та широта її діяльності роблять її частково неефективною в окремих регіонах.

Продовження таблиці 2.5

Можливості:	Загрози:
Сильне визнання споживачів; підвищується рівень споживання; попит на споживання зростає, географія споживання розширюється; скорочення циклу заміни електронних виробів.	Конкуренція між подібними компаніями; Споживачі висувають підвищені вимоги до продукції; зростає собівартість продукції; Технології швидко змінюються.

Джерело: складено автором на основі [33]

Підсумовуючи, хоча Samsung Electronics має низку сильних сторін, таких як передові технології, довіра до бренду та стабільний керівний потенціал, вона стикається з проблемами. Щоб залишатися конкурентоспроможною, компанія вирішує питання складності виробництва, ціноутворення та персоналізації. На зростаючому споживчому ринку є можливості, але загрози полягають у загостренні конкуренції, зростаючих очікуваннях споживачів, зростанні витрат виробництва, нестачі кваліфікованого персоналу та швидких темпах технологічних змін. Ще одним способом аналізу для оцінки середовища в якому здійснює свою діяльність компанія та демонстрації всіх її переваг та обмежень, які впливають з особливостей розвитку продукту та ринкового середовища, і які включали політичні, економічні, соціальні та технологічні елементи PEST – аналізу.

Таблиця 2.6 - PEST аналіз SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.

Політичний вплив	Економічний вплив
Глобальний політичний тиск, а саме Війна в Україні, знижує глобальні продажі	Пошук нових можливостей, через фінансово-економічну кризу

Продовження таблиці 2.6

Соціальний вплив	Технологічний вплив
Швидкоплинні вподобання споживачів, вимагають адаптації	Відбувається постійне стимулювання інновацій для підтримки стійкого розвитку

Джерело: складено автором на основі [34]

Політичний вплив (P). Раніше він майже не формував вектор розвитку Samsung Electronics. Компанія трималася осторонь від політичних змін у країнах базування. Проте, останнім часом вплив таких чинників, як стабільність у країні та політична турбулентність, а саме війна в Україні, почала значно сильніше відбиватися на бізнесі Samsung Electronics. Нестабільність у політиці певної країни та загроза конфлікту призводять до ризику зниження обсягів продажів, що може та, як бачимо на практиці, обмежує фінансовий зріст компанії.

Економічні чинники (E). Вплив економічних факторів на діяльність Samsung Electronics має фатальне значення. Рівень розвитку держави безпосередньо впливає на глобальну присутність компанії в межах тієї чи іншої країни. Високий ВВП на душу населення в країні свідчить про збільшення доходів людей і їхню більшу схильність до придбання новітніх товарів, вироблених саме цією компанією. Світова фінансово-економічна криза суттєво пошкодила купівельну спроможність споживачів на розвинених ринках, змушуючи тим самим Samsung Electronics активно шукати прибуткові можливості на ринках, які знаходяться в стані розвитку. Відповідно, це змушує компанію адаптувати свої стратегії під швидкоплинне середовище.

Соціальні аспекти (S). Незважаючи на свою глобальну присутність, компанія і надалі діє відповідно до своїх корейських корінь. Корпорація адаптує свої продукти до швидкоплинних вподобань споживачів на ринках, де вони присутні. Основною особливістю є те, що Samsung Electronics працює

у ринковій ніші, яка сильно залежить від вподобань споживачів, способу життя та відмінностей соціокультурних факторів, що є унікальними для кожної країни.

Технологічні аспекти (Т). Компанія перемагає в «гонці технологій» завдяки використанню передових технологій і постійному стимулюванню інновацій для підтримки стійкого розвитку свого бізнесу. Основною метою компанії є технологічне переважання над конкурентами шляхом створення чи інтеграції зовнішніх інновацій, щоб забезпечити провідні позиції на ринку своєї продукції [34].

Загалом, успішна адаптація компаній до змін у світових умовах відображається у їхніх технологічно інноваційних стратегіях. Samsung Electronics в цьому контексті служить прикладом вдалої інвестиційної стратегії, яка не лише виявляється в продуктах та послугах, а й є ключовим фактором у подоланні викликів та ризиків. Здатність керувати ризиками через інвестиційні рішення дозволяє Samsung Electronics не лише зберігати свою лідерську позицію на ринку, але й зміцнювати її, реагуючи на нові тенденції та вимоги споживачів. Так, наприклад, інвестиції Samsung у розвиток продукції впливають із її загальної стратегії диференціації, яка спрямована на забезпечення конкурентної переваги на ринку товарів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 - Кількість патентів, зареєстрованих у кожній країні (Березень, 2023), шт.

	Корея	США	Європа	Китай	Японія	Інші	Всього
Кількість	53,672	89,594	42,245	21,030	8,960	14,616	230,117

Джерело: [32]

Компанія активно вкладає кошти в технологічні інновації та розробку патентів для підтримки унікальності своєї продукції, роблячи її відмінною від або альтернативною більшості продуктів конкурентів

У першому кварталі 23 року компанія інвестувала 6,6 трлн Корейських Вон у дослідження та розробки та зареєструвала 2220 внутрішніх патентів і 2268 патентів у США. Це досить високий показник, враховуючи, що середній показник реєстрації патентів в США та Кореї на 2022 рік становить 8,490 та 9,136 патентів відповідно. Крім цього, Samsung активно просуває свої товари, підкреслюючи їх унікальність та відмінність від інших пропозицій на ринку.

Інноваційна інвестиційна стратегія стає основою для втілення новаторських рішень та продовження успішного розвитку компанії в швидкозмінному світовому бізнес-середовищі.

Узагальнюючи, інвестиційний портфель компанії Samsung виявляється вкрай різноманітним та детально продуманим. Включення прямих та непрямих інвестицій у фінансові активи за справедливою вартістю через інший сукупний дохід свідчить про стратегічне планування та фінансову гнучкість компанії. Класифікація фінансових активів за справедливою обрахованою вартістю через прибуток або збиток віддзеркалює високий рівень прозорості та врахування ризиків у фінансовому управлінні.

Стратегічна відмінність інвестиційного портфеля компанії полягає в умінні гнучко реагувати на зміни ринкових умов та технологічний прогрес. Здатність адаптувати інвестиційні рішення відповідно до стратегії підтримує стабільність та довгостроковий успіх компанії в умовах постійної динаміки глобального ринку. Такий різноаспектний підхід до інвестицій є ключовим фактором, який дозволяє Samsung зберігати свою конкурентоспроможність та лідерську позицію в світі технологій.

Наступною стратегією є стратегія захоплення ринку. Ця стратегія полягає в реалізації поточних продуктів на наявних ринках, де компанія уже присутня. Самсунг вдається до цього шляхом систематичних досліджень попиту, щоб зрозуміти потреби та уподобання споживачів. Компанія активно прагне сприяти розширенню своєї діяльності, впроваджуючи ініціативи, спрямовані на збільшення присутності на ринках і диверсифікацію свого

портфелю продуктів та послуг. Цей підхід не лише дозволяє збільшити частку ринку, але і створює умови для сталого росту та конкурентоспроможності компанії в індустрії технологій. Можемо побачити, що станом на 31 березня, компанія вже реалізувала 5 таких проєктів в Кореї для збільшення своєї присутності на цьому локальному ринку (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 - Опис інвестицій в асоційовані підприємства

Об'єкт інвестицій	Опис інвестиції	Відсоток власності (%)
Samsung ElectroMechanics Co., Ltd.	Виробництво та постачання електронних компонентів включаючи пасивні компоненти, друковані плати і модулі	23.7
Samsung SDS Co., Ltd.	Надання ІТ-послуг, включаючи комп'ютерне програмування, системна інтеграція, управління та логістичні послуги	22.6
Samsung Biologics Co., Ltd.	Контрактне виробництво біофармацевтичних препаратів тощо.	31.2
Samsung SDI Co., Ltd.	Виробництво та постачання електроніки в тому числі вторинні клітинні батареї	19.6
Cheil Worldwide, Inc.	Рекламне агентство	25.2

Джерело: [32]

Основна ідея таких капіталовкладень полягає в тому, щоб створювати найрізноманітніші технологічно інноваційні продукти, які мають достатньо відмінностей для привертання цільової аудиторії на існуючих ринках.

Також, через придбання менших компаній, таких як Harman International Industries реалізується стратегія диверсифікації. Вона допомагає обмежувати ризики, пов'язані з розробкою нових бізнес-операцій та призводить до стратегічної узгодженості серед бізнес-операцій дочірніх компаній Samsung [33]. Слідуючи диверсифікації у грудні 2021 року Компанія об'єднала та реструктуризувала підрозділи SE та IM, утворивши підрозділ DX і змінивши

назву бізнес мобільних комунікацій до бізнесу Mobile eXperience (MX). Крім того, SDC і відділ DS були відокремлені для узгодження з корпоративною організаційною структурою [32].

Детальний аналіз показує, що Samsung активно вкладає кошти в технологічні інновації та розробку патентів, створюючи продукцію, яка виділяється серед конкурентів. Компанія вкладає великі зусилля в те, щоб залишатися лідером в індустрії, і це виявляється в постійному розвитку та впровадженні новітніх технологій. Інновації стають ключовим аспектом стратегії Samsung, дозволяючи їй створювати унікальні продукти, які відповідають змінюючимся потребам споживачів. Цей підхід не лише забезпечує компанії конкурентні переваги, але і сприяє її визнанню як інноваційного лідера в галузі технологій. Постійне прагнення до технологічного вдосконалення підтримує позицію Samsung як впливового учасника на ринку та драйвера прогресу в сфері електроніки та інформаційних технологій.

2.3 Вплив державного регулювання інвестицій на інвестиційні стратегії ТНК

Найсуттєвішим джерелом зростання глобальної економіки є міграція транснаціонального капіталу, що також служить стимулом розширення міжнародних економічних відносин. Зараз, інвестиції транснаціональних корпорацій є значущим інструментом забезпечення структурних зрушень в економіці країни-бази компанії, сприяння технологічному прогресу, підвищення показників господарської діяльності та інше.

Говорячи про сучасні умови, створені державами, з метою регуляції, які впливають на управління транснаціональними компаніями та менеджмент міжнародного бізнесу, загалом, слід відзначити, що в 2022 році відбулося помітне зростання у формулюванні інвестиційної політики, оскільки багато

країн реалізували стратегії, щоб компенсувати очікуваний економічний спад. Після історично низьких рівнів після пандемії як розвинені країни, так і країни, що розвиваються, спостерігали зростання інвестиційних заходів, відновлюючи їх пропорційну частку до рівнів, які спостерігалися до пандемії [34].

У 2022 році шістдесят шість країн разом запровадили 146 політичних заходів, що мають вплив на іноземні інвестиції, що на 35% більше, ніж у попередньому році (рис. 2.9).

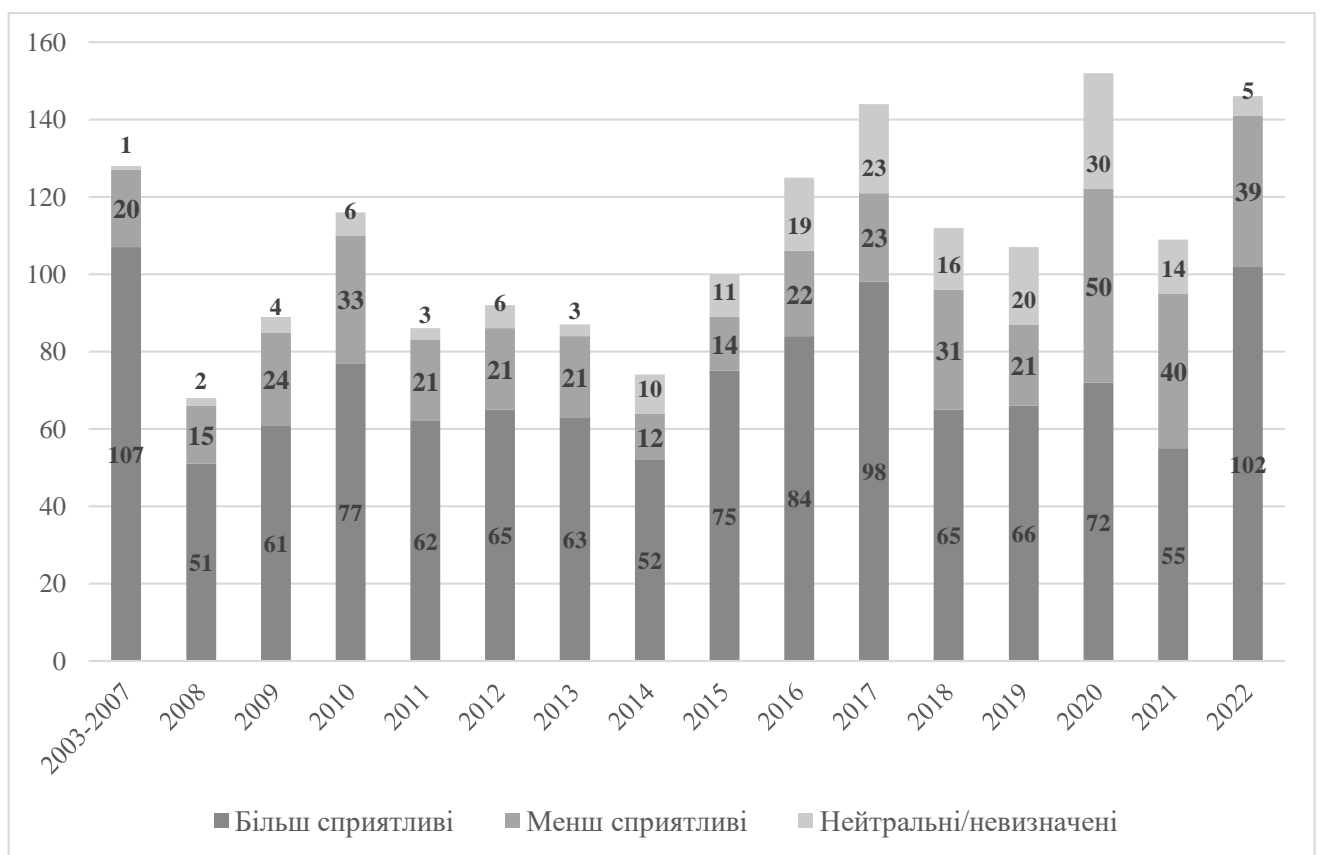

Рисунок 2.9 Зміни в національній інвестиційній політиці, 2003–2022 (Кількість заходів, шт.)

Джерело: [20]

Кількість заходів, сприятливих для інвестицій, зросла майже вдвічі, збільшившись з 55 до 102, тоді як кількість політик з менш сприятливими

перспективами щодо інвестицій залишилася незмінною. Ця зміна відновила пропорційну частку сприятливої політики до рівнів, які спостерігалися до пандемії. Це підкреслює визнання політиками необхідності заохочувати інвестиції та сприяти економічному зростанню в умовах незрівнянних викликів, які породжує триваюча глобальна криза.

З цих даних очевидно, що цей сплеск заходів спрямованих на посилення контролю над входом інвесторами та управлінням в межах певних економік продовжує мати свою політичну підтримку та досі залишається тенденцією, яка спостерігається після світової фінансової кризи, яку посилила пандемія. Витоком таких рішень є розвинені країни, які більш швидко та ефективно нівелювали всі наслідки, але очевидно, що такі патерни все більше поширюються та набувають популярності в країнах, що розвиваються [35].

Наслідки пандемії та війна в Україні впливають на інвестиційні стратегії політику у 2022 році, розвинені країни стали більш обережними щодо іноземних зілиттів та поглинань та збільшили жорсткість регулювання, що призвело до менш сприятливих умов для управління інвестиціями, якщо порівнювати ці показники з історичними показниками. Натомість, країни, що розвиваються, продовжують заохочувати і полегшувати інвестиційний менеджмент, що підтверджує важливість прямих іноземних інвестицій у їхньому економічному відновленні та зацікавленості країн у відновленні та росту економік. Майже 40% всіх заходів, що сприяють інвестиціям, включають відкриття нових видів діяльності та нові інвестиційні стимули для приваблення прямих іноземних інвестицій, що підтверджує успішність цієї стратегії для країн, які мають на меті принести іноземний капітал до держаного бюджету. Також таке співвідношення, говорить про те, що ці заходи полегшують управління інвестиціями для ТНК, що в більшості обирають саме відкриті економіки для донорства капіталу [36].

Незважаючи та незалежно від трендів, різні державні політики, в не враховуючи на скільки вони відкриті, можуть створювати складності для

управління транснаціональною компанією. Тому компанії прискіпливо обирають країну розгортання бізнесу.

Уже протягом декількох десятиліть лідером серед країн-базування з найбільшими транснаціональними корпораціями є США – 121 підприємство із 500. Друге місце в змаганні посів Китай – 119 компаній. Трійку лідерів завершує Японія – 52 корпорації. Потім слідує Франція – 31 компанія, Німеччина – 29 і Великобританія – 17 підприємств (Рис. 2.10):

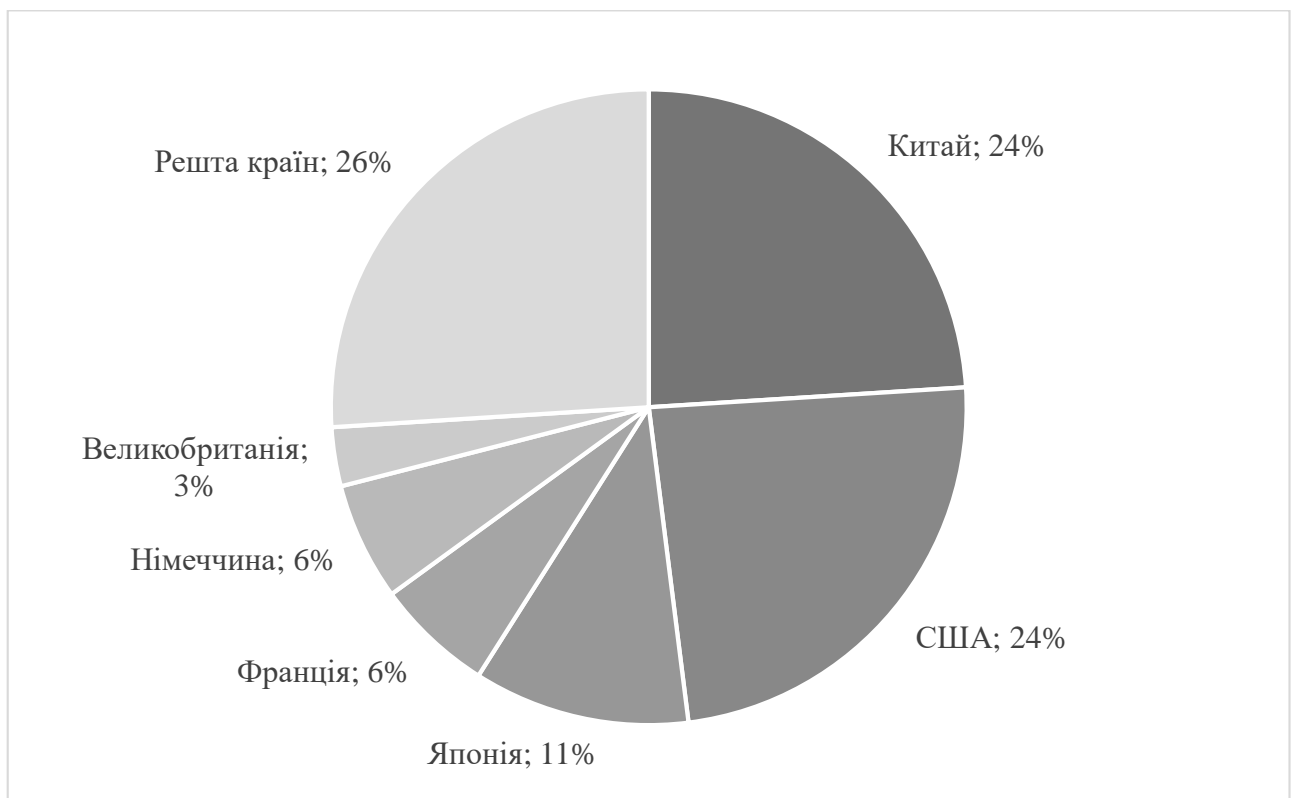

Рисунок 2.10 Розподіл топ 500 найбільших ТНК по країнам базування, (%)

Джерело: Складено автором на основі [39].

Отже, найбільш розвинені країни світу є країнами базування для найбільших транснаціональних корпорацій. Капітал, що володіють ці корпорації, направляється в інші країни для розвитку власної системи виробництва та збуту, а також для використання ресурсної бази (в тому числі

більш доступної, ніж в країні базування, робочої сили). Інвестиційні потоки, які приходять від міжнародних компаній для модернізації або розвитку будь-якої галузі, є одним із перших кроків експансії національної економіки та втілення зовнішньої політики транснаціональних корпорацій. З одного боку, прямі іноземні інвестиції сприяють розвитку промислових галузей, а з іншого боку, отримані прибутки потрапляють до материнських компаній, вичерпуючи ресурси приймаючих країн [40].

На рішення ТНК в обранні США, як країни-реципієнта впливають різноманітні заходи інвестиційної політики та нормативні вимоги, щоб забезпечити легкість та мінімальну кількість перешкод в управлінні та максимізувати прибутки від інвестицій. Уряд США пропонує іноземним інвесторам податкові пільги за допомогою різноманітних програм, таких як відрахування нематеріального доходу, отриманого за кордоном та відрахування глобального нематеріального доходу з низьким оподаткуванням. Ці стимули призначені для заохочення іноземних компаній інвестувати в США та створювати робочі місця [41].

Основну роль на вибір США, як країни базування для здійснення своєї діяльності, очевидно, відіграє ступінь захищеності капіталу. Уряд США пропонує іноземним інвесторам захист інвестицій за допомогою різноманітних угод і договорів, таких як Угода США, Канади та Мексики (USMCA) і Двостороння інвестиційна угода (БІТ). Ці угоди забезпечують правовий захист іноземних інвесторів, наприклад захист від експропріації та дискримінації [42]. Також, підкріплюючи тренд «зелених інвестицій» уряд США виділив 369 мільярдів доларів на стимулювання ініціатив у сфері енергетики та клімату, включаючи податкові пільги, гранти та позики на дослідження, спрямовані на сприяння внутрішньому виробництву компонентів чистої енергії. Крім того, країна розширила податкові пільги для виробництва чистої електроенергії, заохочувала інвестиції в інфраструктуру

чистої енергії та надала податкові пільги для виробництва для підтримки заходів, спрямованих на скорочення викидів і підвищення ефективності [43].

Говорячи, про Азійський регіон, який є основним для Samsung ElectroMechanics Co., Ltd., то тут спостерігалось багато змін в політиках та програмах, що позитивно відобразилось фінансовому стані компанії. Так, наприклад Китай переглянув «Негативний список» для доступу іноземних інвестицій, скасувавши 50-відсотковий ліміт на іноземні інвестиції в автомобілебудування та в наземні приймальні установки для супутникового телебачення, що дало поштовх для продажів електронних компонентів для телевізорів та іншої продукції [44].

Також, компанія суворо дотримується екологічних норм щодо продукції та норм робочого місця, як це передбачено законодавством. Крім того, відповідно до «політики зеленого зростання з низьким вмістом вуглецю» уряду Кореї, Компанія звітує про «кількість викидів парникових газів і споживання енергії» уряду та надає відповідну інформацію зацікавленим сторонам, надаючи різні звіти.

Позитивний вплив мало рішення уряду Китаю наданні грошової компенсації в розмірі до 50 відсотків для іноземних інвестицій у такі стратегічні сфери, як чіпи, акумулятори та вакцини. Це рішення, закономірно, стимулювало менеджерів змінити вектор інвестиційної стратегії в бік розробки та виробництва чіпів та акумуляторів [45].

Також, факт того, що компанія є справжнім гігантом в сфері патентів продиктована саме національними особливостями регулювання технологій та патентів в Кореї. Адже, в країні запроваджені податкові кредити та знижки для передачі технологій між компаніями, що дає змогу підвищити технічну компетенцію та більш ефективного управляти коштами, інвестованими у технології. Закон про податки надає 25% податкового кредиту для доходів, отриманих малими та середніми підприємствами, від здачі в оренду патентів

або прав на корисні моделі, якими дуже часто користується або купує Samsung ElectroMechanics Co., Ltd [45].

Щодо негативних політик, то однією з таких є процедуру попереднього повідомлення для об'єктів нерухомості, розташованих у «спеціально контрольованих зонах», щоб захистити інтереси національної безпеки шляхом запобігання «неналежного використання нерухомості, яке перешкоджає функціям важливих об'єктів і прикордонних островів» в Японії. В наслідок цього рішення було скорочено обсяги роботи, у зв'язку з перенесенням офісу дослідницького центру Samsung R&D Institute Japan Co. Ltd. (SRJ).

Як вже зазначалось, Україна, особливо зараз, відіграє важливу роль на міжнародній арені на має вплив на світовий інвестиційний ринок, при тому, що інвестиційний клімат країни, зараз не в кращому стані.

Одним із привабливих аспектів для транснаціональних компаній є присутність в Україні значущих факторів та чинників, які сприяють зростанню виробництва, навіть в 2023 році під час активних бойових дій. Рішуче посилення цих факторів та погляд держави в бік розвитку, призведе до залучення нового бізнесу. Серед цих факторів:

- Амбітний план національного відновлення України. У ньому йдеться не лише про відновленням руйнувань, спричинених війною, а й про прискоренням сталого економічного зростання України, орієнтуючись на накопичені інвестиції в розмірі понад 750 мільярдів доларів США та принаймні на 7% щорічного зростання ВВП до 2032 року.

- Війна не завадила успіху ІТ-сектору України, який у 2022 році зріс на 20% завдячуючи штучному інтелекту, блокчейну, фінансовим технологіям, розробці програмного забезпечення тощо. Україна має понад 300 000 ІТ-спеціалістів, і вона знаходиться в авангарді розробок у галузі, а ІТ-аутсорсинг є третім за величиною експортом в Україні.

- Європейське та міжнародне співтовариство пообіцяло понад 1 трильйон доларів США на інвестиції та допомогу для України, а уряд

впроваджує зручні для інвесторів реформи швидше, ніж будь-коли раніше. Дороги, аеропорти, порти, лікарні, залізниці, рухомий склад, телекомунікації, енергетика, сектор фінансових послуг.

Інфляція. Інфляція в Україні призводить до нестабільності національної валюти України – гривні (UAH). Запровадивши гривню у вересні 1996 року, уряд України та центральний банк – Національний банк України – зуміли зберегти стабільність обмінного курсу гривні до долара протягом двох років (курс гривні до долара протягом усього періоду був приблизно 2:1, з невеликими коливаннями). Це визначне досягнення українського уряду було підкріплено нульовою інфляцією в серпні 1997 року, що викликало великий оптимізм щодо України серед іноземних інвесторів.

Приватизація. Процес приватизації в Україні розпочався у 1992 році, і було створено державний орган, відповідальний за його проведення - Фонд державного майна [46]. У ході приватизації було приватизовано понад 55 тис. державних підприємств у різних формах приватизації, у тому числі:

- пільговий продаж акцій керівництву та працівникам підприємства, що приватизується;

- продаж акцій на публічних аукціонах та Українській фондовій біржі за компенсаційні сертифікати (цінні папери, що торгуються, запроваджені в 1996 році як інструменти компенсації громадянам України за збитки, завдані їм знеціненням їхніх заощаджень у банках внаслідок гіперінфляції, від якої постраждала Україна протягом ряду років);

- продаж акцій за приватизаційні сертифікати, що не підлягають передачі, які видані громадянину України та можуть бути як обміняні на акції на спеціальному аукціоні, так і безпосередньо інвестовані в підприємства;

- акції, продані на некомерційних торгах, відбір яких у більшості випадків здійснюється на основі інвестиційних зобов'язань, наданих учасниками торгів.

Перш за все, іноземні інвестори скаржаться на те, що український уряд звільнив від приватизації велику кількість державних підприємств, які є привабливими для інвестицій. Це стосується так званих «підприємств стратегічного значення», переважно енергетичного сектору, приватизацію яких заборонив парламент. Навіть у разі виставлення на продаж підприємства, яке представляє будь-який інвестиційний інтерес, придбати інвестором стратегічний пакет акцій практично неможливо, оскільки в більшості випадків державний пакет акцій підприємства залишається в розмірі 25 %+1 акція, що дозволяє державі блокувати будь-які рішення, прийняті іншими акціонерами. Подібна практика є вкрай невтішною для потенційних інвесторів, оскільки позбавляє їх будь-яких управлінських повноважень чи повноважень голосу та не забезпечує ефективних механізмів захисту їхніх особистих інтересів.

Високі податки та надмірні повноваження податкових органів. Податки в Україні високі, а система оподаткування перевантажена великою кількістю різних податків, які вводяться все більше і більше з дивовижною частотою. Закон України «Про режим іноземного інвестування», основний закон, що регулює процес іноземного інвестування в Україні, надає іноземним інвесторам національний режим, що означає, що останні користуються тими ж правами та привілеями, що й національні інвестори, і не надаються додаткові пільги їх, те саме стосується податкових канікул. Проте такі пільги можуть бути надані іноземному інвестору, якщо це передбачено відповідною міжнародною угодою, укладеною між Україною та країною інвестора. В окремих випадках пільги можуть бути встановлені для окремих юридичних осіб, якщо вони реалізують інвестиційні проекти із залученням іноземних інвестицій у рамках державних програм розвитку пріоритетних галузей промисловості.

Інша постанова, прийнята Головною податковою адміністрацією України в серпні 1998 р., вимагає від українських комерційних банків подавати податковим органам на їх вимогу інформацію про операції, здійснені

за рахунками клієнтів, що суперечить вищому Закону України «Про банки і банківську діяльність», у якому сказано: «Усі працівники банку зобов'язані зберігати таємницю щодо операцій, рахунків і вкладів клієнтів і кореспондентів банку» [47]. Ця вимога, що підриває сам принцип презумпції невинуватості, викликала широкий негативний резонанс у ділових колах, оскільки зробила юридичних осіб особливо вразливими до втручання податкових органів у всі сфери їхньої діяльності та змусила багатьох із них перейти до діяльності, що виходить за межі банківська система, тобто «тіньова економіка».

Постановою Кабінету Міністрів України українські податкові органи також наділені правом використовувати так звані «непрямі методи» для визначення суми операцій, що підлягають оподаткуванню податком на додану вартість. Такі «непрямі методи» в основному включають незаконні та довільні механізми виявлення ймовірно нерозкритих доходів, наприклад, визначення суми податку на додану вартість шляхом порівняння діяльності платника податків з аналогічною діяльністю інших платників податків або виявлення невідповідності рівня життя підприємців та членів їхніх сімей із задекларованими ними прибутками тощо. Легалізуючи «непрямі методи», Кабінет Міністрів України порушив основні принципи правової держави, зокрема презумпцію невинуватості. Крім того, «непрямі методи» дозволяють податковим органам списувати кошти з рахунків підприємств у позасудовому порядку, не доводячи справу до арбітражного суду, що також є грубим порушенням фундаментальних правових норм.

Таким чином, державні політики виявляють значний вплив на інвестиційні рішення транснаціональних корпорацій (ТНК). Наприклад, податкові стимули можуть стати важливим чинником при виборі ТНК напрямків і обсягів інвестицій. Субсидії та тарифи можуть визначати вигідність окремих секторів для інвестування, а регулювання може впливати на рішення щодо розміщення активів та вибір стратегій розвитку.

РОЗДІЛ 3

Розробка заходів з покращення інвестиційних стратегій світових ТНК

3.1 Розробка заходів з покращення привабливості інвестиційного клімату України для ТНК

Здійснення економічної діяльності транснаціональних корпорацій має прямий вплив на економічний розвиток, як приймаючої так і материнської країни. Тобто при розробці певних механізмів регулювання, оподаткування та стимулювання цієї діяльності можливо досягнути максимальної корисності та в такий спосіб управляти можливими стратегіями ТНК та підлаштувати їх під макроекономічні потреби держави.

Глобальні кризи, що формулюють світову кон'юнктуру залишають відбиток в кожній, без винятку, галузі, де ТНК, мають одне з вирішальних впливових голосів та важелів впливу. Для України сьогодні актуальною є тема взаємин з державами, оскільки при вступі до світового співтовариства важливо визначити своє положення та розробити ефективний механізм взаємодії. Крім того, інвестиції транснаціональних корпорацій можуть служити джерелом для компенсації зростаючого дефіциту у зведеному платіжному балансі України [48].

В умовах повномасштабної війни, витоку капіталу та логічному дефіциту державного бюджету для України тема побудови правильних відносин з ТНК є особливо актуальним питанням, адже саме значні притоки інвестицій, можуть вирішити більшість проблем.

Успішне спрямування капіталу транснаціональних корпорацій в національне господарство України обумовлене станом інвестиційного клімату. Ці відносини всю історію Незалежності формувались виходячи

базуючись на державному регулюванню, яке визначало законне підґрунтя вектору існування співпраці.

Таким чином, відштовхуючись від фактів, наведених в другому розділі, ми бачимо, що розробляючи інвестиційну стратегію виходу на український ринок, ТНК слід враховувати, що їх діяльність буде не тільки вибудовуватись за рахунок законодавчої бази наведеної в аналітичному розділі, а й підпадати під регулювання таких законів України: «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про підприємництво», «Про інвестиційну діяльність», «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій», «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про режим іноземного інвестування». Однак, незважаючи на присутність корпорацій в економіці України, в цьому списку відсутній відповідний правовий акт, який регулював би конкретно діяльність транснаціональних корпорацій на території держави.

Тому першочерговим фундаментом для покращення інвестиційного клімату країни є розробка відповідного базису регулювання та елементарного функціонування. А конкретніше, чітке визначення, надання дефініцій діяльності ТНК, філій ТНК і тд., для того щоб покращити захист капіталу іноземного інвестора та надати гарантії безпеки. Звичайно, побудова такого базису, є дуже комплексною, адже потрібно також врахувати особливості кожної галузі, щоб при цьому не нашкодити вітчизняному виробнику та одночасно простимулювати ті галузі, де він відсутній. Досягнення цього балансу дуже важке, але може бути досягнута завдяки використанню певних успішних світових практик та методів.

По-перше важливо, як згадувалося раніше, надати Корпораціям юридичного статусу. Цей крок включає в себе створення фіскальних або податкових пільг інвесторам, як правило, іноземним інвесторам, щоб зробити Україну більш привабливою для інвестицій. Загальний інструментарій фіскальних стимулів повинен включати:

- Зниження ставок податку на прибуток підприємств/корпорацій;
- Можливість відраховувати прибуток, який реінвестується в діяльність компанії з податку на прибуток підприємств;
- Податкові канікули або знижки, в яких компаніям не потрібно платити податок на прибуток підприємств або робити страховий внесок на визначений період часу. Що може також включати в себе звільнення або відстрочку від сплати ПДВ;
- Можливість використання світової практики «акрульного аккаунтингу», тобто переносити збитки, понесені на ранніх стадіях інвестування, на наступні роки і відповідне зменшення податкової бази, як наслідок;
- Зменшення або нульова сплата соціальних податків для наймання безробітних, недавніх випускників вищих навчальних закладів, колишніх військовослужбовців тощо;
- Відстрочка сплати ПДВ до початку моменту отримання першого прибутку та ведення діяльності як такої;
- Оптимізація подання та відшкодування ПДВ державними податковими органами;
- Регуляція капітальних інвестицій, які можуть бути тимчасово звільнені від оподаткування ПДВ, для певних сфер діяльності;

Важко оцінювати стимули та практики використаних іншими державами, адже їх порівняльна ефективність, в кінцевому рахунку, буде залежати від, як типу, так і сектору інвестицій, часового проміжку, який знадобився для здійснення та завершення інвестицій та здатність уряду, адаптуватись та керувати стимулами. Тому важливо знайти певні невеликі рішення, які можна було б імплементувати виходячи з наявного інструментарію та інвестиційного клімату, проаналізованого вище. Такими пропозиціями може стати досвід, таких країн як Естонія, яка досягла великого успіху із заохоченням реінвестованого прибутку, за рахунок опції

відраховування цього прибутку [49]. Хорватія, яка залучила деякі інвестиції через податкові канікули [50]. Місцева влада Румунії часто відмовляється від оподаткування діяльності пов'язаною з перетворення сільськогосподарських земель на промислові, тобто для проєктів, які створюють робочі місця та розширюють надходження в державний бюджет [51].

По-друге: створити, так звані, міські корпоративні зони, по прикладу Сполучених штатів [52].

У Сполучених Штатах міські підприємницькі зони десятиліттями використовуються для відновлення занепаду міських територій. У цих районах корпораціям пропонуються знижки з податку на прибуток і обмежені податки на майно або їх повна відсутність протягом певного періоду часу для інвестування в міські зони підприємництва. У 1980-х роках місто Балтимор зіткнулося з занепадом міст, високою злочинністю та втечею бізнесу. Міські підприємницькі зони були створені в районах міста поблизу центру, де були застарілі заводи та покинуті склади. У міських підприємницьких зонах діяли спеціальні стимули для залучення іноземного бізнесу, а саме:

- Відсутність податку з продажу обладнання для підприємств;
- Відсутність податку на нерухоме майно протягом періоду, коли територія кваліфікується як зона міського підприємництва;
- Зменшення корпоративних внесків на податки з доходів працівників;

Таким чином підприємства отримали стимули купувати землю, інвестувати в бізнес і наймати працівників. У житлових районах будинки, які були конфісковані з юридичних причин, покинуті, закриті з міркувань здоров'я та безпеки, або будинки, власники яких не виплатили застави, були доступні для покупки за один долар США за умови, що покупець інвестує щонайменше 100 000 доларів США протягом кількох років на реконструкцію та ремонт будинків. Багато з цих будинків зараз коштують понад 500 тис. доларів США. Ми бачимо, що ключ до успіху в Балтиморі полягав у тому, що міські підприємницькі зони, хоча й були не вигідними для держави,

забезпечували численні переваги, такі як дороги, житло, доступ до культури, магазинів і близькість до Вашингтону, округ Колумбія.

Слід відмітити, що в Україні вже існує схожий механізм, який потребує вдосконалення. У Західній Україні створене окреме агентство, яке виконує функції залучення капіталу в регіон. Агентство «ІнвентІнРівне» створено спільно Координатором проєктів ОБСЄ в Україні (КСП ОБСЄ) та Рівненської області в рамках проєкту КСП ОБСЄ «Сприяння регіонам України у залученні прямих іноземних інвестицій». Набір інструментів сприяння інвестиціям, безкоштовний набір найкращих практик, розроблений Багатостороннім агентством з гарантій інвестицій, членом Групи Світового банку, послужив моделлю для створення Агентства. Модель адаптовано відповідно до законодавства України, на разі цей орган стимулює співпрацю з місцевою владою та іншими зацікавленими сторонами в регіоні щодо сприяння залученню інвестицій та сприянню економічному розвитку регіону [53].

Агентство працює як «єдине вікно» для інвесторів, прискорюючи схвалення інвестицій, реєстрацію компаній та отримання ліцензій та інших дозволів, необхідних для початку діяльності в Україні. Він також слугує центром для інвесторів з таких питань, як дослідження ринку, техніко-економічне обґрунтування, визначення приміщень і рекрутинг персоналу. Він також допомагає рекламувати Рівненську область України, як привабливе місце для інвестицій та надає поради місцевій владі щодо покращення інвестиційного клімату.

Тому державі, також слід сприяти таким ініціативам та приймати фіскальні рішення для покращення ефективності таких агентств та утворенням корпоративних зон.

По-третє, нам слід, розуміти, що на даному етапі розвитку України, найголовнішим гальмуючим фактором, як було наголошено раніше, є війна на території держави та вплив зовнішньої політичної нестабільності, тому слід посилатись на інвестиційні гарантії та страхування політичних ризиків для

пожвавлення капіталовкладень та переконанню інвесторів в мінімальних управлінських ризиках.

Адже, компанії стурбовані тим, що інвестиційний клімат країни та політичне середовище створюють занадто великий ризик для продовження інвестицій. Щоб сприяти інвестиціям за цих обставин, потрібно надати, так звану «залізну, незалежну гарантію». За допомогою такого суверенного аргументу, уряд зможе надати фінансову гарантію від збитків або неплатежів, спричинених політичною чи правовою ситуацією в країні, або в деяких випадках її економічною ситуацією. Війна, економічний колапс, руйнівні зміни в уряді, державна експропріація активів і порушення контракту є подіями, які перешкоджають як початку так і завершенню інвестиційного циклу і можуть посилатися на суверенну гарантію. Гарантії призначені не для захисту інвесторів від поганих бізнес-пропозицій, а для того, щоб допомогти їм реалізувати розумні бізнес-пропозиції в непередбачуваному середовищі.

Потрібно розробити страхування політичних ризиків, який буде виступати як продукт, котрий інвестори будуть купувати задля страхування відповідних проєктів від збитків, пов'язаних із:

- Обмеженням на переказ валюти;
- Експропріацією;
- Війною;
- Порушеннями договору.

Для формування такого фонду виплат, можна використати міжнародні організації. До прикладу, ЄБРР і Світовий банк надають гарантії інвесторам для проєктів у країнах ОБСЄ, що розвиваються, і з перехідною економікою. Наразі гарантійна програма Світового банку фактично використовується недостатньо і шукає додаткових учасників, тому це може бути гарним поштовхом для покращення інвестиційного клімату в Україні. Багато гарантійних програм зосереджені на інфраструктурних і промислових проєктах, але існують можливості й в інших сферах. Цікавою ілюстрацією є

випадок, коли, місцевий банк в Узбекистані позичив швейцарській фірмі Nestle два з половиною мільйони євро на розширення її бізнесу. ЄБРР надав гарантію місцевому банку, щоб захистити банк від будь-яких зривів транзакцій. В цій схемі, з інвестора відбувається стягнення відсотку від гарантованої суми. Тим не менш, використання гарантій підвищує вартість інвестицій: тобто ми практично, спостерігаємо, підтвердження принципу, що сприятливий бізнес-клімат знижує вартість входу для іноземних бізнесів [54].

Наступним, вартим уваги методом є удосконалення існуючого механізму функціонування індустріальних парків та сприяння створенню нових. Індустріальні парки можуть допомогти залучити ПІІ та забезпечити місце для інвесторів, але їх слід розглядати як відповідь на потреби ринку та частину міцної промислової бази. Крім того, індустріальні парки можуть допомогти лише тим підприємствам, які здатні використовувати їх переваги. Значній частині бізнесу розвиток індустріальних парків не допоможе. Зрештою, індустріальні парки – це підприємства, а не політики чи програми, які націлені на покращення цілих галузей. Хоча вони мають значну цінність для громад і допомагають стимулювати економічний розвиток, дуже важливо не обтяжувати індустріальні парки відповідальністю за досягнення цілей національного економічного розвитку.

Оскільки ці послуги є спільними, загальна вартість операцій часто нижча в індустріальних парках, і інвестори отримують вигоду від кластеризації підприємств. Добре організовані індустріальні парки можуть допомогти підприємствам впоратися з питаннями отримання дозволів і ліцензій, правил і доступу до комунальних послуг. Але в межах закону України «Про індустріальні парки», учасники створення парку не можуть скористатись даною привілегією, тому ця проблема, однозначно варта опрацювання [55]. Адже, привабливість першокласних компаній часто «підвищує» якість бізнес-клімату, як це можна побачити в таких країнах, як Словаччина, Румунія та

Болгарія, і допомагає країнам зрозуміти цінність кращого бізнес-середовища, який набагато якісніше з погляду привабливості інвестицій.

Дві країни, які успішно збільшили промисловий розвиток завдяки створенню індустріальних парків, це Чехія та Угорщина. У Чеській Республіці існує суміш державних і приватних промислових парків. Міністерство торгівлі та Czech Invest [56] повідомляють, що існує понад 84 промислові зони, які завдяки інвесторам у 2023 році інвестори зайняли 70% землі, відведеної та розробленої для промислового використання. У Чеській Республіці оцінено, що на кожну крону, інвестовану в розвиток і будівництво державних промислових парків, приватні компанії інвестуватимуть у середньому 36 крон у нові виробничі потужності в парках. Угорщина пропонує дуже широкий вибір індустріальних парків: інвестори можуть вибирати з більш ніж 160 діючих індустріальних парків відповідно до типу їх діяльності. Промислова діяльність у парках Угорщини становить 40% промислового експорту та 25% промислового виробництва. Продуктивність в індустріальних парках на 70% вища, ніж у середньому по промисловості, і лише на 15% нижча, ніж у середньому по ЄС [57].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що сучасна інвестиційна ситуація в Україні ускладнена воєнним конфліктом, що призводить до нестабільності та непередбачуваності. Ця несприятлива обстановка вимагає ефективних заходів для відновлення довіри іноземних інвесторів та створення умов для стійкого економічного розвитку. Удосконалення законодавчої бази виступає як критичний елемент для забезпечення захисту прав інвесторів та управління ризиками. Створення і активне удосконалення міських корпоративних зон може стати каталізатором забезпечення комфортного та привабливого середовища для діяльності транснаціональних корпорацій. Посилення системи інвестиційних гарантій та розвиток індустріальних парків буде стимулювати інтерес іноземних інвесторів, надаючи їм додатковий рівень захисту та сприяючи ефективній інфраструктурі для їхньої діяльності.

3.2 Напрямки покращення імплементації інвестиційних стратегій на прикладі SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd.

У сучасних умовах швидко змінюючогося глобального економічного середовища, інвестиційні стратегії стають визначальним елементом менеджменту для досягнення сталого економічного зростання та конкурентоспроможності. Здійснення успішних інвестиційних стратегій стає завданням, що вимагає не лише глибокого розуміння ринкових тенденцій, але й вміння вчасно реагувати на них.

У сучасному глобальному економічному середовищі корпорації стикаються з різноманітними ризиками, що виникають зі світових тенденцій та особливостей економічної політики. Деякі з цих ризиків є особливо небезпечними, оскільки пов'язані з участю у формуванні економічної політики, фінансовим впливом на політичні процеси, підкупам та іншими негативними явищами (Рис. 3.1).

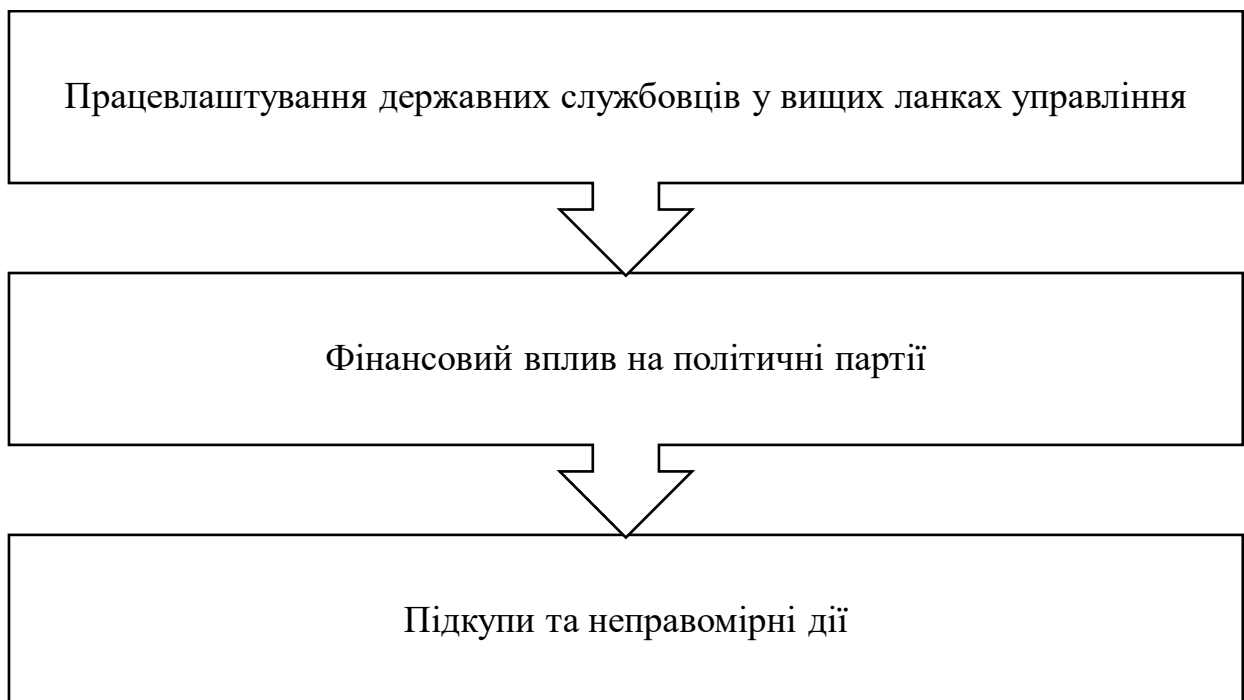

Рисунок 3.1 Негативні фактори впливу на діяльність корпорацій

Джерело: [58]

Для забезпечення стійкості та розвитку в умовах таких тенденцій, ТНК повинні уважно аналізувати та враховувати ці ризики в своїй стратегії. Одним із ризиків є працевлаштування державних службовців у вищих постах, що беруть участь у формуванні економічної політики. Така близькість може призвести до виникнення конфлікту інтересів та сприяти прийняттю рішень, які можуть бути несприятливими для діяльності ТНК. Забезпечення прозорості та участі в діалозі з владою може допомогти зменшити цей ризик.

Внесення фінансових внесків у політичні партії може викликати питання щодо незалежності та об'єктивності ТНК. Здійснення фінансових внесків повинно відбуватися в рамках етичних норм та дотримання відкритості, щоб уникнути можливості тиску на політичний процес.

Ризик підкупів та неправомірних дій може зіпсувати репутацію ТНК і призвести до юридичних проблем. Необхідно впроваджувати строгі внутрішні механізми контролю, етичні стандарти та системи звітності, щоб уникнути залучення до нелегальних практик.

Адаптація до цих ризиків можуть включати низку факторів (табл. 3.1)

Таблиця 3.1 - Заходи адаптації ТНК до ризиків

№	Захід для адаптації
1	Етичне керівництво
2	Побудова комунікації з суспільством
3	Створення механізмів внутрішнього контролю
4	Співпраця з міжнародними організаціями
5	Наголос на корпоративній відповідальності

Джерело: [59]

Адаптація та управління ризиками є необхідною складовою успішного функціонування ТНК в умовах сучасного світового бізнес-середовища, де підвищується увага до суспільної відповідальності та етичної практики. Встановлення етичного керівництва та прозорих правил ведення бізнесу для уникнення конфліктів інтересів та підозрілих практик. Активна участь у

відкритому діалозі з громадськістю та владою для збереження добросусідських стосунків та спільного вирішення проблем. Впровадження систем внутрішнього контролю та аудиту для виявлення та запобігання неправомірним діям. Залучення до співпраці з міжнародними організаціями, що дозволяє дотримуватися високих стандартів та розглядати свою діяльність в глобальному контексті. Впровадження стратегій корпоративної відповідальності для створення сталої та відповідальної бізнес-практики.

Враховуючи важливість адаптації та управління ризиками для успішного функціонування транснаціональних корпорацій (ТНК) в умовах сучасного бізнес-середовища, де акцент зміщується на суспільну відповідальність та етичні практики, давайте розглянемо конкретні стратегії, які можуть бути імплементовані компаніями для досягнення цієї мети [60]:

Першим шляхом до адаптації до сучасних умов є розподіл активів. Розподіл активів означає практичне збільшення загального багатства з часом шляхом придбання, підтримки та торгівлі інвестиціями, які мають потенціал зростання вартості. Інвестування в різні класи активів, такі як акції інших компаній, державні облігації країни базування, альтернативні інвестиції та готівка.

Наприклад, якщо мета суб'єкта господарювання полягає в зростанні, і він готовий взяти на себе ринковий ризик для досягнення цієї мети, можливе злиття з іншою компанією чи поглинання меншої, при цьому купівля капітальних інвестицій для виробництва на значно меншу суму.

Різні класи активів пропонують різні рівні потенційного прибутку та ринкового ризику. Наприклад, на відміну від злиття або поглинання, яке повинно бути дуже вимагає кропіткого аналітичного процесу та розрахунків прибутковості, капітальні інвестиції в землю, будівлі, обладнання, людський капітал пропонують гарантовану основну суму та низькі відсотки росту. Але слід враховувати, що у випадку з будь-якою стратегічною угодою, попередні показники не обов'язково вказують на майбутні результати.

Другим безпрограшним та класичним варіантом є диверсифікація портфеля. Тобто процес вибору різноманітних інвестицій у кожному класі активів, який може допомогти компаніям, які мають на меті зменшити свій інвестиційний ризик. Диверсифікація між класами активів також може допомогти зменшити вплив великих ринкових коливань на стратегію.

Третім варіантом є імплементація стратегії націленої на усереднення вартості активів, коли компанія регулярно інвестує фіксовану суму грошей в один і той самий механізм інвестування, незалежно від того, як працює ринок.

З усередненням вартості інвестор може здійснювати менше інвестицій в абсолютних показниках, коли ринок або певна галузь більш волатильна, і більше, коли спостерігається менше коливань. Цей системний підхід може допомогти поступово нарощувати активи, наприклад, шляхом диверсифікації цін, за якими здійснюється стратегія. [61].

Розглядаючи, діяльність компанії Самсунг в Україні, можна стверджувати, що вона базується на 3х основних параметрах:

1) Комплексний аналіз ринку та споживачів, що дає обґрунтовані підстави до зосередження бізнесу в певних більш платоспроможних містах та успішну адаптацію до різних зовнішніх чинників таких як повномасштабна війна в Україні.

2) Веденні бізнесу та закріплення на ринку завдяки стратегічному партнерству, з найбільшими дистриб'юторськими мережами в Україні.

3) Відсутність локального виробництва в країні, що збільшує вартість логістики, але в той же час, відкриває можливості до зниження впливу певних ризиків на виробництво, що могли б мати негативний вплив.

Слід відмітити, що стратегія Самсунг в Україні, побудована таким чином, щоб нівелювати всі ризики, які можуть виникнути при веденні діяльності.

Так, політичні ризики в країні долаються завдяки, активному моніторингу, змін в законодавстві, які впливають на постачання товарів та послуг. Підтримка та пріоритет на безпеці персоналу. Реакції на засоби масової інформації та соціальні мережі для аналітики громадської думки та оперативного реагування на будь-які зміни в сприйнятті бренду чи продукції.

Зниження споживчого попиту, який є логічним результатом військового стану та виступає для корпорації в країні, як ризик ведення бізнесу. Тому, як зазначалось в другому розділі, SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd. інвестує значні ресурси в сферу дослідження та розробки інноваційних рішень та технологій, кінцева мета яких є сприяння зменшенню вартості компонентів, автоматизації процесів, які використовуються в їхніх товарах. Ця стратегія дозволяє компанії розробляти бюджетні моделі своєї продукції, щоб ефективно задовольняти різноманітні потреби споживачів, завдяки таким же сучасним технологіям та інноваціям. Тим самим відкриваючи доступ до передових технологій для широкого кола користувачів.

Наступним наслідком повномасштабного вторгнення та ризиком для компанії є інфляція. Подолання даної загрози здійснюється завдяки таким рішенням, як оптимізація витрат, тобто скорочення розмірів фізичних точок продажу та фокус на електронній комерції та рекламній компанії. Перегляд цінової політики та фіксація цін з прив'язкою до валюти на певний період, що дозволяє тримати ціни на одному рівні не зважаючи на валютні коливання але при цьому компанія дотримується динамічного ціноутворення, яке передбачає кардинальні в ціні відштовхуючись від лише від таких факторів як попит, сезонність та реліз нової продукції, яка автоматично, здешевлює вартість інших товарів. Використання, ще одного позитивного наслідку, вищезгаданого фокусу на дослідженні та розробці, що дає змогу постійно зменшувати вартість виробництва за рахунок інновацій. Постійне розширення мережі постачальників та стратегічних партнерів, що може допомагає у зменшити залежність від конкретних постачальників.

З вищевикладеного ми бачимо, що SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd. відзначається індивідуальним підходом до кожного регіону, адаптуючи свої стратегії відповідно до економічних, культурних та політичних специфічних регіональних умов. Використання такої стратегії дає змогу компанії максимізувати свій вплив на глобальному ринку та забезпечує більшу ефективність інвестицій. Тому, використовуючи успішні приклади корпорації Самсунг, іншим гравця на ринку, слід брати до уваги, що для побудови успішної стратегії вони повинні враховати особливості конкретної сфери та регіону, в який планується здійснювати інвестиції. Відштовхуючись від сучасних інвестиційних трендів можна викреслити рекомендовані галузі на наступні 5 років, в яких буде спостерігатись зростання [62]:

1. Досягнення в технології. Адже, світ технологій постійно розвивається, і це також стосується інвестиційного середовища. З 2023 по 2025 роки для інвесторів вкрай важливо стежити за останніми технологічними тенденціями, включаючи штучний інтелект (AI), хмарні обчислення та кібербезпеку. Ці технології здатні руйнувати звичайні галузі промисловості та створювати нові інвестиційні можливості.

2. Інновації в охороні здоров'я. Сектор охорони здоров'я – ще одна перспективна сфера для інновацій. Протягом 2023–2025 років інвестори повинні досліджувати компанії, які займаються розробкою нових методів лікування захворювань, медичних пристроїв або новаторських послуг у сфері охорони здоров'я.

3. Уникнення ризиків та «Зелені інвестиції». Інвестори все більше надають пріоритету сталому розвитку та шукають компанії, які прагнуть зменшити свій вплив на навколишнє середовище. У період між 2023 і 2025 роками інвестори повинні розглядати компанії, які займаються розробкою технологій чистої енергії, зменшенням викидів вуглецю та просуванням екологічних практик.

4. Ринки, що розвиваються, часто розглядаються як потенційні джерела зростання для інвесторів. У 2023–2025 роках інвесторам слід звернути увагу на такі країни, як Індія, Китай і Бразилія, які, за прогнозами, збережуть стабільні темпи зростання, незважаючи на назріваючу глобальну кризу.

Важливо підкреслити, що в умовах швидкозмінюючогося ринкового середовища компанії повинні активно адаптуватися для досягнення стабільності та високих результатів. Забезпечення гнучкості та відзеркалення динаміки сучасного ринку у виборі інвестиційних напрямків дозволяє компаніям ефективно реагувати на зміни та забезпечує конкурентні переваги.

Додатково, важливим аспектом імплементації інвестиційних стратегій є впровадження інноваційних методів управління ризиками та врахування сталі зміни соціальних та екологічних факторів на ринку. Інтеграція цих аспектів допомагає забезпечити не тільки фінансовий успіх, але й збалансоване ставлення до відповідального бізнесу. У висновках важливо підкреслити, що лише поєднання стратегічного бачення, глибокого аналізу та інноваційного підходу може визначити успіх компанії в ефективному впровадженні інвестиційних стратегій у сучасному ринковому середовищі.

ВИСНОВКИ

Отже, в результаті дослідження, виявлено, що інвестиції можна трактувати як ключовий рушійний механізм, який прискорює економічне зростання компаній та розвиток національної економіки в цілому. Також важливим є поняття інвестиційного циклу, що включає в себе етапи планування, реалізації та оцінювання проєктів. Узагальнюючи, інвестиції можна диференціювати за такими видами як прямі та портфельні. Також, варте згадування те, що інвестиційний процес є не лише комплексною схемою кроків, але й довгостроковим, стратегічним інструментом, що підсилює конкурентні переваги компанії.

Інвестиційна стратегія є невід'ємною частиною для досягнення та підсилення конкурентних переваг і стійкого розвитку компанії. Основи її оцінки, включають аналіз ризиків, калькуляцію планованих доходів та менеджмент портфелю інвестицій. Саме завдяки продуманій та правильно обрахованій оцінці можна ефективно побудувати стратегію та оптимізувати вкладення.

ТНК в своїй діяльності використовують різноманітні стратегії, для залучення та раціонального розподілу капіталу, включаючи побудову внутрішніх та зовнішніх інвестицій, франчайзинг, побудова альянсів та стратегічних партнерств. Ефективність інвестицій, розвиток та розширення компанії залежать від грамотної адаптації до місцевих умов та глобального ринку, в цілому. Побудовування як внутрішніх так і зовнішніх інвестицій грає роль однієї з ключових стратегій, що дає змогу ТНК інвестувати ресурси в різноманітні аспекти свого бізнес-середовища, тим самим, сприяючи його розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

На сьогодні, технологічні рішення, супровідна їй цифровізація, погляди в бік сталого розвитку та максимізації соціальної відповідальності, які спостерігаються на глобальних ринках, можна виокремити, як ключові

напрямки інвестування. Вищезгадані глобальні тенденції наголошують увагу на потребі посилення соціальної відповідальності в інвестиційному портфелі кожної компанії. Ми бачимо, що інвестори надають перевагу партнерствам та проєктам, які в першу чергу, сприяють розвитку суспільства та покращенню якості його життя, а потім вже дають гарні фінансові результати. Цей факт диктує новий стандарт в інвестиційному середовищі, в якому, успішні капіталовкладення поєднують в собі не лише прибутки, а й дають позитивний вплив на соціальний розвиток.

Компанія SAMSUNG ELECTRONICS Co., Ltd. є яскравою ілюстрацією, того як завдяки активній інноваційній політиці та неперервному фокусу на розвитку технологій, корпорація може стати лідером на світовому ринку. Компанія активно здійснює капіталовкладення в дослідження і розробку технологій, щоб створювати продукцію, яка в рази перевершує конкурентів. Як було зазначено, стратегія компанії захоплення ринку, за рахунок придбання та розробки великої кількості патентів, купівля менших технологічних підприємств та орієнтується на максимізацію доходів через розширення діяльності, показує позитивні результати.

Було доведено, що державні політики, які включають в себе податкові стимули, субсидії та різноманітні регулювання, диктують стратегії і обсяги інвестицій для ТНК. Аналіз показав, що ефективна взаємодія з державними інструментами може пришвидшувати або гальмувати інвестиційний менеджмент кожної окремо взятої компанії, визначаючи для неї напрямки розміщення активів, темп технологічного розвитку та реалізації нових проєктів.

Визначено, що ефективні заходи, такі як спрощення податкової та адміністративної процедур, створення стабільного правового середовища та підтримка інноваційного розвитку, можуть визначити вектор розвитку відносин Україні з ТНК. Адже, активна співпраця між урядом, бізнесом та громадськістю важлива для створення конкурентоспроможного

інвестиційного клімату, особливо у воєнний та післявоєнний час. Побудова стабільного правового середовища грає роль гарантії безпеки та захисту прав інвесторів, що звичайно, ля приваблює довгострокові інвестиції. Важливим аспектом, на якому варто наголосити, є активна співпраця між урядом, бізнесом та громадськістю. Особливої важливості ця проблема набуває у воєнний та післявоєнний період, коли створення привабливого та низько ризикового інвестиційного клімату займає одне з перших місць та вимагає спільних зусиль та стратегічного плану дій для забезпечення відновлення економічного розвитку.

Гнучкість та швидкість реакції на зміни у попиті, технологічному прогресі та конкурентному середовищі є ключовими елементами успішної імплементації стратегій. Врахування сучасних тенденцій, таких як цифровізація та глобальна відповідальність, є критичним для формування інвестиційних стратегій сучасної компанії, спрямованих на забезпечення ефективного інвестиційного менеджменту. Як зазначалось в роботі, цифровізація може відкрити нові можливості для вдосконалення та автоматизації бізнес-процесів, використання аналітики для прийняття ефективних рішень та розвитку інноваційних, конкурентоспроможних продуктів. Тренд до глобальної відповідальності, в свою чергу, вимагає врахування соціальних та екологічних аспектів в інвестиційних рішеннях. Підхід гнучкості дозволяє компаніям зосереджувати свої інвестиції в перспективних напрямках, тим самим забезпечуючи прибутковість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щерба А. О. Підходи до визначення інвестицій та інвестиційної активності підприємств. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*. 2016. С. 160-174.
2. Караван Н. А. Класифікація інвестицій та обґрунтування вибору критеріїв їх ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 13-17.
3. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. Державне управління інвестиційною діяльністю : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 429 с.
4. Скороход І. П. Інвестування : метод. посіб. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2014. 66 с.
5. Черчик Л. М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.
6. Петухов О. М. Інвестування : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 336 с.
7. Погріщук Г. Б., Руденко В. В. Інвестування: навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2014. 277 с.
8. Стеблюк Н. Ф. Інвестиційний менеджмент : консп. лекц. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. 116 с.
9. Гайдай Г. Г. Особливості оцінювання інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31. С. 26–32.
10. Відоменко І. О., Кривша Є. В. Сучасні підходи до розробки інвестиційної стратегії підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2010. № 2. С. 8-13
11. Транснаціональні корпорації : навч. посіб. / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. Київ : Політехніка, 2016. 208 с.

12. Greenfield Investment. *CFI*. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/management/greenfield-investment/> (date of access: 01.12.2023).
13. Brownfield Investment. *CFI*. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/management/brownfield-investment/> (date of access: 01.12.2023).
14. Матюшенко І. Ю. Міжнародний інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 519 с.
15. Cantwell J., Santangelo G. D. M&As and the global strategies of TNCs. *The Developing Economies*. 2002. № 4. P. 400-434.
16. Gillies G. Strategies of transnational companies in the context of the governance systems of nation-states. *New Directions in Modern Economics*. 2011. № 5 P. 96-115.
17. Побоченко Л. М., Пасічник О. С. Аналіз інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій. *Стратегія розвитку України*. 2013. № 3. С. 120-127.
18. World Investment Report 2022. *United Nations*. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf (date of access: 01.12.2023).
19. Investment and sustainable energy. *United Nations*. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023> (date of access: 01.12.2023).
20. World Investment Report 2023. *United Nations*. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf (date of access: 01.12.2023).
21. 3 Investing trends for the long term. *Morgan Stanley*. URL: <https://www.morganstanley.com/ideas/global-investing-themes-2023> (date of access: 01.12.2023).

22. Improved Export Controls Enforcement Technology Needed for U.S. National Security. *CSIS*. URL: <https://www.csis.org/analysis/improved-export-controls-enforcement-technology-needed-us-national-security> (date of access: 01.12.2023).
23. Сучасні перетворення міжнародного бізнесу. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 квітня 2020 року, м. Харків) / За заг. ред. Архієреєва С.І., Дерід І.О. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. 185 с.
24. Pulse of Fintech H1'23. *KPMG*. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2023/07/global-pulse-of-fintech-h123-report-web.pdf> (date of access: 01.12.2023).
25. Green Field Investment Definition. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/terms/g/greenfield.asp> (date of access: 01.12.2023).
26. Greenfield Investments: The Benefits and Risks. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/071315/what-are-benefits-company-investing-greenfield-investment.asp#citation-5> (date of access: 01.12.2023).
27. UNCTAD calls for urgent support to developing countries to attract massive investment in clean energy. *UNCTAD*. URL: <https://unctad.org/press-material/unctad-calls-urgent-support-developing-countries-attract-massive-investment-clean> (date of access: 01.12.2023).
28. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 01.12.2023).
29. Демішев І. В., Войтко С. В. До питання інвестиційного потенціалу України під час і після війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1788/1723> (дата звернення: 01.12.2023).
30. Зовнішньоекономічна діяльність. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.12.2023).

31. 200 лідерів української економіки. *Forbes*. URL: <https://forbes.ua/ratings/200-lideriv-ukrainskoi-ekonomiki-08112023-17066> (дата звернення: 01.12.2023).
32. Interim Business Report 2023. *Samsung*. URL: https://images.samsung.com/is/content/samsung/assets/global/ir/docs/2023_1Q_Interim_Report.pdf (date of access: 01.12.2023).
33. Samsung SWOT Analysis. *The business model analyst*. URL: <https://businessmodelanalyst.com/samsung-swot-analysis/> (date of access: 01.12.2023).
34. Samsung PESTLE Analysis: A Comprehensive Overview. *Boardmix*. URL: <https://boardmix.com/analysis/samsung-pestle-analysis/> (date of access: 01.12.2023).
35. Samsung купив американського виробника електротехніки за \$8 мільярдів. *УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/economics/stockmarket/1820412-samsung-kupiv-amerikanskogo-virobnika-elektrotehniki-za-8-milyardiv.html> (дата звернення: 01.12.2023).
36. Свічкарь В. А. Вплив інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій на економіку країн світу. *Економіка та суспільство*. № 5. С. 18–21.
37. Мазур І. К. Оцінювання впливу діяльності ТНК в країнах, які розвиваються : автореф. маг. на здобуття наук. ступеня м-ра с.-ек. наук : 8.03050301. Київ, 2017. 25 с.
38. Бондар Ю. А., Легінькова Н. І. Інвестиційні стратегії ТНК в умовах формування сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 40–44. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/8.pdf (дата звернення: 01.12.2023).
39. The Fortune 500. *Fortune*. URL: <https://fortune.com/ranking/global500/2019/search/> (date of access: 01.12.2023).

40. Побоченко Л., Пасічник О. Аналіз інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій. 2013. С. 24–32. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/7022> (дата звернення: 01.12.2023).
41. Responsible advancement of U.S. competitiveness in digital assets. *U.S. Department of Commerce*. URL: <https://www.commerce.gov/sites/default/files/2022-09/Digital-Asset-Competitiveness-Report.pdf> (date of access: 01.12.2023).
42. Investment climate statements. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/investment-climate-statements/> (date of access: 01.12.2023).
43. Inflation Reduction Act speeds up clean energy adoption, spurring IoT investment. *S&P Global*. URL: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/research/inflation-reduction-act-speeds-up-clean-energy-adoption-spurring-iot-investment> (date of access: 01.12.2023).
44. 2022 New Rules: Negative List for Access of Foreign Investments of China. *KNEPPELHOUT*. URL: <https://kneppelhout.com/news/2022-new-rules-negative-list-for-access-of-foreign-investments-of-china/> (date of access: 01.12.2023).
45. Tax credits and incentives Republic of Korea. *PwC*. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/republic-of-korea/corporate/tax-credits-and-incentives> (date of access: 01.12.2023).
46. 200 лідерів української економіки. *Forbes*. URL: <https://forbes.ua/ratings/200-lideriv-ukrainskoi-ekonomiki-08112023-17066> (дата звернення: 01.12.2023).
47. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

48. Пономаренко І. В. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економіку України. *Ефективна економіка*. 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1798> (дата звернення: 01.12.2023).
49. 2021 Investment Climate Statements: Estonia. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/reports/2021-investment-climate-statements/estonia/> (date of access: 01.12.2023).
50. Why invest in Croatia? *The Ministry of Economy and Sustainable Development the Republic of Croatia*. URL: <https://investcroatia.gov.hr/en/> (date of access: 01.12.2023).
51. A gateway of business from the East to the West. *InvestRomania*. URL: <http://investromania.gov.ro/web/> (date of access: 01.12.2023).
52. Enterprise Zone: Overview, Examples, Pros and Cons. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/terms/e/enterprise-zone.asp> (date of access: 01.12.2023).
53. Федоров Р. В., Осовець О. О. Як залучати прямі іноземні інвестиції. Сімферополь : ПРООН, 2013. 128 с. URL: https://regionet.org.ua/files/02_How_to_attract_FDI_-_UA.pdf (дата звернення: 01.12.2023).
54. 2012 Investment Climate Statement – Uzbekistan. *U.S. Department of State*. URL: <https://2009-2017.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2012/191261.htm> (date of access: 01.12.2023).
55. Про індустриальні парки : Закон України від 21.06.2012 р. № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
56. FDI Report. *CzechInvest*. URL: <https://www.czechinvest.org/en> (date of access: 01.12.2023).
57. Hipa stories – behind the ribbon cutting. *Hipa*. URL: <https://hipa.hu/> (date of access: 01.12.2023).

58. Trade and Globalization. *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/trade-and-globalization> (date of access: 01.12.2023).
59. Capital Investment: Types, Example, and How It Works. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/capital-investment.asp> (date of access: 01.12.2023).
60. Growth companies, access to capital markets and corporate governance. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/g20/topics/financing-for-investment/OECD-Growth-Companies-Access-to-Capital-Markets-and-Corporate-Governance.pdf> (date of access: 01.12.2023).
61. 5 fixed income strategies for a new market era. *J. P. Morgan*. URL: <https://privatebank.jpmorgan.com/nam/en/insights/markets-and-investing/5-fixed-income-strategies-for-a-new-market-era> (date of access: 01.12.2023).
62. After the Rate Reset: Investing Reconfigured. *J. P. Morgan*. URL: <https://privatebank.jpmorgan.com/nam/en/insights/markets-and-investing/5-fixed-income-strategies-for-a-new-market-era> (date of access: 01.12.2023).
63. Методичні рекомендації до виконання та оформлення кваліфікаційної роботи магістра: для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійних програм: «Адміністративний менеджмент», «Бізнес-менеджмент», «Менеджмент організацій» / уклад. Г.О. Дорошенко, Д.В. Бабич, С.М. Бабич, С.В. Бабич, Г.І. Заднепровська, О.В. Жадан, Л.Л. Калініченко, Я.В. Кононенко, О.О. Крикун, А.М. Літвінова, С.М. Нескородєв, М.В. Максимова, Л.М. Матросова, І.О. Пенська, В.Ю. Прокопенко, В.Ф. Пуртов, Т.О. Самофалова, В.В. Сичова, Г.О. Сукрушева, І.А. Тернова, Л.В. Тешева, О.А. Фрідман, М.В. Чужданова, В.Г. Штучний. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 40 с.